

Naalagaaffiit Peqatigiit
peqquserlulluni iluanaarnia-
nermik akiuiniarneq pillugu isu-
maqatigiissutaa Kalaallit Nunaannut
atuuttussangortinneqarnissaanut
Kalaallit Nunaannut unammilli-
gassat suussappat?

APEQQUTINIK PINGAARUTILINNIK QULAAJAANEQ, INUIT PISINNAATITAFFIINUT
KALAALLIT NUNAATA SIUNNERSUISOQATIGIIVI, SULISITSISUT AAMMA
TRANSPARENCY INTERNATIONAL GREENLAND SINNERLUGIT SULIAQ.

IMAI

SIULEQUT

3

3. ISUMAQATIGIISSUTIP
PITSAALIUNERMIK
SULINIUTIGINEQARTUSSATUT
PIUMASAQAATAI

5

7. PIGISANIK
NALILINNNIK
UTERTITSINEQ

24

1. SIULEQTSIUSSAQ

4

5. IJUUTSIT SUUT
PINERLUNNERTUT
ISIGINEQARNERI
INATSISINILLU ATORTITSINEQ

18

8. TEKNIKKIKKUT
IKIINEQ AAMMA
PAASISSUTISSANIK
PAARLAASSEQATIGIINNEQ

26

2. ISUMAQATIGIISSUTIP
AALLAQQAATAANI
NALINGINNAASUTULLU
AALAJANGERSAGAI

5

6. NUNANIK ALLANIK
SULEQATEQARNEQ

23

9. INERNILIUSSATUT
OQAASEQATIT

26

SIULEQUT

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi november 2014-imi aalajangerput tapiissuteqarfiginiarlugu, Sulisitsisut Transparency International Greenlandillu Naalagaaffiit Peqatigiit peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlulugu isumaqatigiissutaannut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni pissutsit piviusut aallaavigalugit sutigit amigateqartoqarneranik misissuinissamik (GAP analyse) qinnuteqaataat. Aalajangiinermi tassani siunertaavoq, Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinit aammalu inuiaqatigiinnit avataaniittunit ilisimaneqalissasoq, Naalagaaffiit Peqatigiit peqquserlulluni iluanaarniarneq akorniarlugu isumaqatigiissutaat Kalaallit Nunaannit malinneqarsinnaassappat unammilligassat annerpaat suusanersut. Tamanna aqqutigalugu paasineqarsinnaalissaaq, Kalaallit Nunaanni peqquserlulluni iluanaarnermik akiuniarneq suliniutit suut iluaqutigalugit pitsaanerulersinneqarsinnaassanersoq.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq inuiaqatigiinni aalaakkaassusermut isumannaassusermullu annertuumik kingunerlutsisisinnaavoq, demokratiskimik ingerlatsiffiusumi aqutsisoqarfiinik naleqartitaanillu, ileqqorissaarnikkut naleqartitaanik naapertuilluarnermillu innarliinermigut, taamaalillunilu piujuartitsisumik ineriartornissamut naalagaaffimillu inatsisinik tunngaveqarluni naalakkersueriaaseqarnermut ulorianartorsortitsisinnaalluni. Taamaalilluni aamma peqquserlulluni iluanaarniartarnermit inuit sorpassu-artigit pisinnaatitaaffii aammalu nukittuumik ingerlatsiffiulluurtumillu inuussutissarsutitigit ineriartortitsineq sunnerneqarsinnaapput. Tamakku pequtigalugit naapertuuppoq Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinit, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiifianit Transparency International Greenlandimiillu kissaatigineqarsimammat, isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut qanoq pingaaruteqartigina qulaajaaffigineqassasoq aammalu maannangaaq takussutissiarineqassasoq, isumaqatigiissummik eqquutsiniassaguni Kalaallit Nunaat sunik suliniuteqartariaqassanersoq.

1. SIULEQUTSIUSSAQ

Naalagaaffiit Peqatigiit Peqquserlulluni Iluanaarniarneq Akiorniarlugu Isumaqatigiissutaat (FNKK) Naalagaaffiit Peqatigiit Ataatsimeersuarneranni 31. oktober 2003 akuersissutigineqarpoq, Danmarkimillu isumaqatigiissut atsiorneqarpoq 10. december 2003. Atsiornermi Danmarkip isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut nangaanartoqartillugu nalunaarutigaa, tamannalu isumaqarpoq isumaqatigiissut aatsaat Kalaallit Nunaannut atuuttussanngortinneqarsinnaasoq, tamanna Kalaallit Nunaannit aalajangiunneqarpat.

Ukiuni kingulliunerusuni arlaleriarluni isumaqatigiissutip Inatsisartuni oqallisigineqarnissaa siunnersuutigineqartarpoq. Taamaattuttaaq Inatsisartut 2014-imi ukiaanerani ataatsimiinneranni, 2014-imi qinersisoqarnissaa suli nalunaaruteqartoqanngitsaq, uunga killikkaluarpoq *Atorfimmi peqquserlunnerup akiornissaanut Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut Kalaallit Nunaata ilanngunneqarnissaa Naalakkarsuisut sullisuteqarnissamik peqquneqarnissaat* pillugu siunnersuut Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliami suliareqqinneqartussatut inner-suunneqarluni.

Isumaqatigiissut ullumikkut nunanit 173-iniit atuutilersinneqarnikuvoq taamaallillunilu Nalaagaaffiit Peqatigiit iluani isumaqatigiissutit siaruarsimanerpaat akornanniilluni, naak nunanit ilaasortaffiusunit tamanit tamakkiisumik atuutilersitsisoqarnissaanut aqut suli takigaluartoq.

Isumaqatigiissummi siunertaavoq:

- peqquserlulluni iluanaarniarnerit pitsaaliorniarlugit akiorniarlugillu suliniutinik angusaqarfiunerusumik siuarsaanissaq nukittorsaanissarlugu
- nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnermik teknikkikkullu ikioqatigiinnermik siuarsaanissaq, ajornannginnerulersitsinissaq tapersersuinissarlugu
- pisortat suliassaataannik pisortallu pigisaannik innarligassaannngitsumik, akisussaassusilimmik, pitsaasumillu ingerlatsinissamik siuarsaanissaq.

Isumaqatigiissummi pingaarnertut sammeneqarput peqquserlulluni iluanaarniarnermik pitsaaliuineq, pinerluttuleneq, tassunga ilaatillugu pinerluttoqarsimaneramik paasinaaneq eqqartuussisuutigooortitsinerlu, nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinneq kiisalu unioqqutitsinikkut iluanaarutinik tiguseqqusiunnaarneq, arsaarinnikkallarneq, arsaarinninneq utertitsinerlu. Isumaqatigiissut kapitalinut 8-nut agguataagaavoq, taakkunani imarisaani pingaarnerutit immikkoortukkuutaartunngorlugit saqqummiunneqarlutik.

Taamaattumik aamma matumuuna isumaqatigiissutip misissuiffigineqarnerani taamatut immikkoortunut agguataarisimaneq tunngavigineqassaaq nassuiarneqassaarlu, immikkoortut taakku iluani pisussaaffinngortussanik eqqut-sitsisinnanissamut Kalaallit Nunaat qanoq piareersimatiginersoq. Misissuineq isumaqatigiissummi kapitalit malillugit ingerlanneqassaaq.

2. ISUMAQTIGIISSUTIP AALLAQQAATAANI NALINGINNAASUTULLU AALAJANGERSAGAI

Isumaqtigiissutip kapitalit siullianni (im-mikkoortut 1-4) sammineqarput isumaqtigiissutip siunertaa atuutsinneqarfialu. Kapitalimi tassani aamma isumaqtigiissummi taaguutit pingaanerit nassuiarneqarput, kisianni peqquserlulluni iluanaarniarneq qanorpiaq paasisariaqarnerisq nassuiarneqarnani.

Nassuiarneqartuni amerlasuutigut pineqarpoq oqaaseq *tjenestemand*, oqaasermi taanna pingaaruteqarpoq, peqquserlulluni iluanaarnissaq siunertarlugu iliuuserisaq kimut sammitinneqarneranut, isumaqtigiissut malillugu peqquserlulluni iluanaarniarnerit isigineqassaguni. Isumaqtigiissut malillugu tjenestemandip qanoq paasisariaqarnera kingusinnerusukkut sammineqarumaarpoq. Im-mikkoortuq 4-mi aamma pineqarpoq naalagaaffiit naaminersortuunerisa iller-

sortariaqarnerat ataqqsariaqarnerallu, aammalu naalagaaffiup suulluunniit pinsinnaatitaaffiginngikkaa, naalagaaffiup allap nunataani eqqartuussivilersuussisalluni imaluunniit iliuuseqassalluni, nunap allap taassuma naalagaaffittut inatsisai naapertorlugit taamaallaat nunap oqartussaqaarfiinit iliuuserineqarsinnaasunik. Tunngaviit tamakku aamma ilisimaneqarput *Killeqarfiit akimorlugit aaqqissugaasumik pinerlunniartarnermik akiuiniarneq pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqtigiissutaat 15. november 2000-meersumi* (aamma Palermo-mi Isumaqtigiissutitut ilisimaneqartuq). Palermo-mi Isumaqtigiissut taassumunngalu ilassut Kalaallit Nunaanut atuutuilersinneqarsimangillat. Aalajangersagaq taanna kisimi FNKK-mi Palermo-mi Isumaqtigiissutimilu assigiis-

sutaanngilaq, taamaattumillu isumaliutigin eqartariaqarpoq aamma Palermo-mi Isumaqtigiissut Kalaallit Nunaanut atuutuilersinneqassannginnerisq¹.

Aalajangersakkat nunat ilaasortaasut inatsiseqarnerannut piumasaqaatitaqanngilaq.

Iliuuserisassatut innersuussutit

- Palermo-mi Isumaqtigiissutip Kalaallit Nunaanut atuutuilersinneqar-nissaa

¹ Palermo-mi Isumaqtigiissut toqqaan-nangikkaluamik tunngavileeqataasuvoq Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinnermut inatsisimmi § 93-ip atuutuilersinneqarneranut, takuuk Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqar-neq pillugu isumaliutissiisut 1442/2004, qupp. 790-791.

3. ISUMAQTIGIISSUTIP PITSAALIUNERMIK SULINIUTIGINEQARTUSSATUT PIUMASAQAATAI

3.1 TAMAKKIISUMIK ISIGINNITTUMIK SIUNERTAT SULINIUTISSALLU

Isumaqtigiissutip kapitalit ilaata imarivai aalajangersakkat assigiinngitsut, naalagaaffiup qanoq ililluni peqquserlulluni iluanaarniarnermik pitsaaliuissarneranut tunngassut. Peqquserlulluni iluanaarniarneq sunniuteqarnerpaamik pitsaaliorneqarsimassaaq, peqquserlunnissamut periarfissat annikinnerpaaffissaminiilersimappata, sapinngisamik annertunerpaamik ammasumik akisussaassuseqartumillu ingerlatsisoqalersimappat aammalu innarligassaangisuseq sunniuteqarluartunik inatsisitigut sinakkuteqartitsinikkut siuarsarneqarpat, aammalu pisortat isumaginnittoqarfiini,

namminersortut suliffeqarfiutaanni inuiaqtigiinnilu sulinaqtigiiffinni suliniutigin eqartut tapertariittumik ingerlappata.

Immikkoortuq 5-imi pineqarput pitsaaliuinnermut pingaarnertut anguniagassat suliniutissallu. Kapitalip sinnerani (immikkoortut 6-14) takussutissiunneqarpoq, qanoq tamana iliuuseqarfigineqarsinnaanersq.

Isumaqtigiissutip immikkoortuq 5-iani naalagaaffik pisussaatinneqarpoq peqquserlulluni iluanaarniarneq pitsaaliorni-arlugu politikkeqassasoq suleriaaseqassasorlu. Tassani naalagaaffik piumasaqarfigineqarpoq:

1. ineriartortissagai piviusunngortissagaalu imaluunniit ataannartissagai peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorni-arlugu politikkit sunniuteqarluartut ataqatigiissaakkallu, inuiaqtigiit akuutinneqarnerannik siuarsaasut naalagaaffiillu inatsisini- tinnunngaveqarluni ingerlatsinera- nik aammalu pisortat suliassaannik pisortallu pigisaannik, innarligassaangissusermik, ammasumik akisussaassusulimillu ingerlatsisariaqarneranik ersersitsisut;
2. anguniarsarissagaa peqquserlulluni iluanaarniarneq pitsaaliorni-arlugu suleriaatsinik sunniuteqarluarsinnaasunik plersitsinissaq siuarsaanissarlu;

3. anguniarsarissagaa piffissaq aalajangersimasukkaartumik inatsisitigut maleruagassat allaffissornikkullu suliniutit nalilersortarnissaat, peqquserlulluni iluanaarniartarnerup pitsaaliornissaanut akiornissaanullu naammannersut;
4. pisariaqartinneqarnera naapertorlugu nunanik allanik suleqateqartarnissaq, soorlu nunat assigiinngitsut akornanni ingerlatanut suliniutinullu peqataanikkut

Immikkoortoq 5-imi peqquserlulluni iluanaarniartarnerup akiornarissaa pitsaaliornissaalu pillugit inatsisiliuussassat pineqanngillat, kisianni sammineqarlutik periusissat allat, peqquserlulluni iluanaarniartarnermik akiuiniarluni aaqqissuussanut innuttaasut peqataanerulernissaannut siuarsaasussat. Politikkit periutsillu taaku tunngavinnik makkuninnga ersersisitsisuussapput:

- Naalagaaffik inatsisit tunngavigalugit naalakkersugaq
- Pisortat suliasaannik pisortallu pigisaannik eqqortumik ingerlatsineq
- Innarligassaangissuseq
- Ammasumik ingerlatsineq
- Akisussaassusilimmik ingerlatsineq

Qanorpiaq ilillutik nunat ataasiakkaat pisussaaffimmik taassuminnga piviusunngortitsissanersut aalajangersakkami eqqaaneqanngilaq. Aalajangersakkami siunertarinearpoq erseqqissaavigissallugu, naalagaaffiup isumaqatigiissut eqquutsinniarlugu suliaqarnermini suut nalinginnaasumik tunngavimmit atussanera. Sunili tamatigut atuuttussaavoq, suliniarneq **suniuteqarluartuusammaat**. Suliassat suliniutissalluunnit suut Kalaallit Nunaannit toqqarneqassanersut toqqarneqarsinnaanersulluunnit, isumaqatigiissuttip immikkoortuini allani allaaserineqarput.

Aamma oqaatigineqassaaq qulaani taaneqartuni imm. 2)-3) taamaallaat piumasarineqarmat iliuuseqarnissaq "anguniarsarissagaa", aamma imm.. 4) pisussaaffillivoq isumaliutigineqassasoq, nunat tamalaat akornanni ingerlatanut suliniutinulluunnit peqataarusunnerluni.

3.2 ISUMAQATIGIISSUTIP PIUMASAQAATAI PITSAALIUNERMILIK SULIAQARNISSAQ, PAASITSINIAANISSAQ INNUTTAASUNILLU AKUUTITITSINISSAQ² PILLUGIT

Isumaqatigiissuttip immikkortoq 6-iani aalajangerneqarpoq, naalagaaffimmi ataatsimik arlariinnilluunnit oqartussaqaarfeqassasoq peqquserlulluni iluanaarniartarnermik pitsaaliuilluni ingerlatsinerup siulersorneqarfissaannik. Oqartussaaffiup taasuma oqartussaqaarfiilluunnit taakkua isumagissavaat:

- immikkoortoq 5-imi politikkit taaneqartut pilersissallugit;
- pisariaqartisineq naapertorlugu politikkinik taakkuninnga pilersitsiniarneq nakkutigissallugu ataqatigiissassallugulu. Oqartussaqaarfiit arlariit pitsaaliuinnermut politikkinik pilersitsinermit akuutinneqarpata ataqatigiissaarineq minnerunngitsumik pingaaruteqassaaq;
- peqquserlulluni iluanaarnermik pitsaaliuineq pillugu paasisimasaqarnerup annertusarnissaa siammarternissaalu, tassunga ilaatillugu aamma ilisimaneqarnissaa oqartussaqaarfiit sorliit peqquserlulluni iluanaarniartarnerup akiornarneranut pitsaaliornanullu tunngasumik suliaqartuunersut;
- suliakkiissummik taassumalu suliassartaanik naammassinissinnaanissamut pisariaqartitamik kiffaanngissuseqartitaanissaq aammalu isumalluutininik pisariaqartunik atugasaqartinneqarnissaq

Aalajangersakkap nassuiaatitaani akuerineqarpoq peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu inatsisit malinneqarnissaannik isumaginnittoqarfik³ aamma pitsaaliuinnermik sulianut isumaginnittoqarfiusinnaasoq⁴.

² Oqaaseq *Innuttaasunik* atorneqarneqartillugu pineqarput inuit ataatsiakkaat aammalu eqimattaakkaalluunnit pisortat ingerlatsiviisa avataaniittut

³ FNKK immikkoortoq 36

⁴ Takuuk *Legislative guide for the implementation of the United Nations Convention against Corruption, Second revised edition 2012*, qupp. 21.

Danmark-imi taamatut atuuffeqarnissamat tulluartinneqartarpoq Naalagaaffiup Immikkut Ittumik Aningaasanik Nunanilu Al-lani Pinerlunnernut Eqqartuussissuserisua/Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØK). Oqartussaqrarfiit allat tassaasinnaapput Finanstilsynet, Advokatsamfundet imaluunniit Inuusutissarsiutinut Aqutsisoqarfik (Erhvervsstyrelsen) (minnerunngitsumik pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaaneq pineqartillugu).

Kalaallit Nunaanni peqquserlulluni iluanaarniarqarsimaneraniq pasilliisoqartillugu misissueqquissaarneq Kalaallit Nunaata politimestereqarfiani aallartitarpoq. Taassuma saniatigut peqquserlulluni iluanaarniarnermik pitsaaliuineq, innuttaasunik akuutitsineq imaluunniit politikkinik suliniutiniillu assigiinngitsunik ataqatigiissaarineq pillugit Kalaallit Nunaanni allamik oqartussaqrarfimmik imaluunniit oqartussaqrarfinnik allanik akissusaasqarneranik takussutissaqanngilaq. Naak Danmarkimi isumaqartoqarsinnaagaluartoq Danmarkip FNKK'p immikkoortuanik 6-imik eqquutsitsiniarluni suliniuteqarneranut SØK oqartussaqrarfutissallugu eqqortuusooq, nalorninarsinnaavoq SØK-ip aamma Kalaallit Nunaanni taamatut suliaqarsinnaanersoq. SØK Kalaallit Nunaanni oqartussaqrarfiumngilaq, kisiannili oqartussaqrarfiumullu naalagaaffiup ataaniittoq, taamaattumillu pissusissamisoorsorinanngilaq SØK aamma suliniutinut Namminersorlutik Oqartussat ataanni oqartussaqrarfinnit akissusaaffigineqartunut ataqatigiissaarisuussagaluarpat. Peqquserlulluni iluanaarniarnermik suliarinnittoqassatillugu misissueqquissaarneq Kalaallit Nunaata politimestereqarfiata ataaniinnartariaqarpoq, kisianni suliniutit allat Kalaallit Nunaanni oqartussaqrarfinnit isumagineqartariaqarpat.

ILIUSSISSATUT INNERSUUSSAT

- Misissorneqassaaq Kalaallit Nunaanni oqartussaqrarfiit sorliit peqquserlulluni iluanaarniarnernut pitsaaliorneqarneranik misissuiffigineqartarneranillu akissusaatinneqassanersut aammalu akissusaaffigalugit suliniutit assigiinngitsut sunniuteqarlumut ataqatigiilersinneqartarnissaat.

Immikkoortoq 6 aamma immikkoortoq 10-mut, pisortat paasissutissaataannik pissarsisnaanermut tunngasumut, atatillugu atuarneqassaaq. Pisortat ingerlatsinerat ammanerulersinniarlugu naalagaaffimmit iliuussat pisariaqartut ingerlanneqassapput, ilaatillugit, pissutsit atuuttut apeqqutaatillugit, aaqqisugaanermut, suleriaatsinut aalajangiarnermilu suliap inger-

lanneqartarneranut tunngasut. Isumaqatigiissummi pingaartit atut saqqummiunneqarput Naalagaaffiup isumagisariaqagai suliniutissat assigiinngitsut pingasut:

- Suleriaaseqarneq imaluunniit malittarisassaqrarneq innuttaasup paasissutissanik pissarsisnaanissaanut periarfissiisunik:
 - aaqqissuussaaneq, suleriatsinut naalagaaffiullu ingerlatsinerani aalajangiarniarnerni periutsit pillugit
 - kikkunnut tamanut attuisumik aalajangiarniarnit imaluunniit aalajangiisoqarsimaneraniq uppersaatait pillugit, kisianni tassani eqqaamaneqassalluni inuit ataasiakkaat sulffiup avataani inuunerannik eqqissisimatitsinissamik aammalu paasissutissanik innunat ataasiakkaanut tunngasunik illersuinissaq
- Allaffisornikkut suleriaatsinik pisariillisaaneq, tamanna innuttasut aalajangiarsarfittut oqartussaqrarfinnut attaveqarnerannik oqilisassissappat
- Paasissutissanik tamanut saqqummiussineq, ilaatigut tassaasinnaallutik pisortat ingerlatsiviini peqquserlulluni iluanaarniarqarsinnaaneranik navianaatit pillugit piffissaq aalajangersimasukkaartumik nalunaarusiortarnerit

Illiutsini taakkunanani siunertaavoq pisortat ingerlatsiviini sullissinerup ammasumik ingerlanneqarnerata annertusaaviginissaa aammalu tamatumani kingunerisaanik ingerlatsivimmuut tatigininnerup annertusarnissaa. Suliniutigineqartup siunertanik pitsanngorsaanaissaq malersorneqarallartillugu, aalajangersakkami piumasaaqatigineqanngilaq suliniummik aalajangersimasumik toqqaanissaq,. Taamaattumik naalagaaffiit ataasiakkaat namminnerluinnaq aalajangersinnaavaat, suliniutit sorliit imminnut tulluarnernersut.

Kalaallit Nunaanni siunertanik tamakkuninnga ikorfartuisutut inissisimapput pisortat ingerlatsinerat pillugu inatsit aamma pisortat ingerlatsineranni suliat ingerlanneqartarnerat pillugu inatsit. Taakku tunngaviatigut isumaqatigiissummik naleqquttumik eqquutsitsisutut oqaatigineqarsinnaapput, ombudsmandimut naammagittaalliorsinnaatitaaneq ilanngukkaanni. Ingerlatsiviit ilaannut allagaatinik takunnissinnaatitaaneq pillugu malittarisasat atuuttussaannngitsuutinneqarpara, assersuutigalugu aatsitassarsiornermut tunngasuni, imaluunniit naammagittaalliorsinnaatitaaneq peerneqarpat, tamanna isumaqatigiissummik

unioqquitsinerusinnaavoq. Aamma isumaqatigiisummut naleqqutinngitsutut isigineqarsinnaavoq, soqutigisanik allanik mianerinnippallaarneq pissutigalugu ammanerusumik ingerlatsinissamik isuma annikillisarneqarpat.

Aammami aalajangersagaq inuit pisinnaatitaaffiinut assigiiinngitsunut Kalaallit Nunaannut atuutsinneqartunut⁵ atattillugu atuarneqartariaqarpoq. Taakku paasissutissanik pissarsinnaanermik pisinnaatitaaffiliippat.

Kisiannili aalajangersakkami innuttaasut paasissutissanik pissarsinnaanermut qanoq periarfissaqartiginerannut apeqqut kisimi sammeneqanngilaq. Aamma nammineerluni iliuuseqartariaqarnermik imaqarpoq. Tassa imaappoq, oqartussaqaarfiit, inissisimaffitsik suugaluarpalluunnit, ammasumik ingerlatsineq annertusarniarlugu paasissutissanik saqqummiussisarneq ingerlattariaqarpat. Soorunami anguniartariaqarpoq taamatut paasissutissiinerit aamma pissarsiarineqarsinnaassasut aammalu paasiuminartuusariaqarlutik. Naalakkersuisut.gl paasissutissanik aallerfissaavoq, aamma paasissutissanik aallerfissat allat tassaappat kommuunit nittartagaat, akuttunngitsumik nutaarsiasanik ilaartorneqartartillutik. Naatsorsuutinik, aningaasaqarnermut missingersuusianik ukiumoortumillu nalunaarusia-

⁵ Assersuutigalugu Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisummi immikkoortoq 10.

nik il.il. Namminersorlutik Oqartussanut imaluunnit kommuuninut pisortallu suliffeqarfiutaannut pisortat ingerlatsinerannut atasunut tunngasunik saqqummiussinerit aamma paasissutissanik aallerfissaappat. Kisianni tamatigut paasissutissat aalajangersimasumik nutarsarneqarneq ajorput⁶, imaluunnit nittartakkat tamanut atoruminartuusaratik, assersuutigalugu innarlutilinnut.

INNERSUUSSUT

- Naak inatsisitigut sinaakkutit isumaqatigiisummik naammassinnittutut isikkoqaraluartut innersuussutigineqarpoq Kalaallit Nunaata sapinngisamik annertunerpamik qularnaassagaa, ingerlatsiviit tamarmik ingerlaavartumik nammineerlutillu ingerlatatik paasiuminarsakkamik saqqumiuttasagaat, paasissutissat inuiaqatigiinni kikkunnit tamanit pissarsiarineqarsinnaaqqullugit.

Immikkoortoq 13-imi paasissutissanik pissarsinnaaneq nangillugu sammeneqarpoq, tassani aalajangerneqarluni naalagaaffik nalequttunik iliuuseqassasoq qulakkeerniarlugu, inuiaqatigiit ilanngullutik peqquserlulluni iluanaarni-

⁶ Assersuutigalugu Qeqqata Kommuniata nittartagaa 1. april 2015 alakkaraanni takuneqarsinnaavoq kommunalbestyrelsen 2014-imi ataatsimiiffissai, takuuk <http://www.qeqqata.gl/Politik/Kommunalbestyrelse/tabid/314/Default.aspx> (alakkarneqarpoq 1. april 2015)

artarnermik pitsaaliuinnermut akiuiniarnermullu peqataanissaat. Taamatut ingerlataqarnermi aamma siunerfiussaaq, inuiaqatigiit peqquserlulluni iluanaarniartarnerup nassaassaanera, suut tamatumunnga peqquataaneri aammalu peqquserlulluni iluanaarniartoqartarnerup ilungersunartuunera peqquserlulluni iluanaarniartarnerup navianaqutai pillugit annerusumik ilisimasaqalernissaat. Immikkoortoq 13, imm. 1-imi tamatuma qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaaneranut assersuutit arlariit saq-qummiunneqarput:

- aalajangiiniartarnermi ammasumik ingerlatsineramik pitsaanerulersitsineq tamatumunngalu inuttaasut peqataasinnaanerannik siuarsaaneq;
- innuttaasut pisariitsumik paasisutissanik pissarsisinnaanerannik qulakkeerinnineq;
- tamanut sammisumik paasisitsiniaanermik ingerlataqarneq, ilaatigut peqquserlulluni iluanaarniarnerup akuersaerneqanginnissaanut qulakkeerinneqataasumik kiisalu inuttaasunut sammititanik ilinniusiat, taakkununnga ilaatillugit atuarfinni ilisimatusarfinnilu atuarsimasassanut ilaatitassat;
- peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu paasisutissanik ujartuisinnaanermik, pissarsisinnaanermik, saqqummiussinnaanermik siammarterisinnaanermillu pisinnaatitaaffimik ataqqinnineq, siuarsaaneq illersuinerlu

Immikkoortoq 13, imm. 2-mi piunasaqaataavoq naalagaaffik iliuuseqassasooq innuttaasut periarfissikkumallugit pinerluttuliornermik pasitsaassaqaartilluni nalunaarutiginnissinnaanermik, tassunga ilanngullugu kinaassutsimik isertuussilluni.

Immikkoortoq 10-mi ammasumik ingerlatsinissaq pillugu oqaaseqaatigineqartut aamma immikkoortoq 13, imm. 1-imit tunngasuteqarput. Taakkununnga tapiliullugu naalagaaffik kaammattorneqarpoq suliniutigeqqullugu, peqquserlulluni iluanaarniartarnermut tunngasut kikkunnut tamanut sammisumik paasisitsiniaanermut ilanngunneqassasut.

Oqartussaqaarfiit namminneq tamakkuninnga ingerlataqanngipata, tamanna pisinnaavoq naalakkersuisutiguunngitsumik suliniaqatigiiffiit suliniutaannut aningaasanik tapiisuteqarnikkut. Ullumikkut aningaasanik immikkortitsisoqarnikuunngilaq, peqquserlulluni iluanaarniartarnermik akiuiniarneq pillugu paasisitsiniaanermut immikkut atugassianik, kisianni naalakkersuisutiguunngitsumik suliniaqatigiiffiit periarfissaqarput paasisitsiniaanisamat tapiiffigineqarnissaminnut, assersuutigalugu *Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi*⁷ aqutugalugit. Ilinniarniqarsinnaasut, imaluunni ilinniakkap imai pillugit inatsis, peqquserlulluni iluanaarniarnermut tunngasunik toqqaan-

⁷ Paasisitsiniaanermut tapiiffigineqarnissamat periarfissaq alla unaavoq, takuuk *Aningaasanoorutit ilaanni iluanaarutinit agguassisarneq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 10, 22. november 2011-meersoq*

nartumik innersuussingillat, kisiannili demokratiskiusumik peqataasinnaanermut inuiaqataassuserlu pineqarput.⁸

Taamaattumik toqqaannanngikkaluamik arlariitsigut tamanut sammisumik paasisitsiniaanermik ingerlataqarsinnaaneq periarfissaqarpassipooq, tamakku sulianut aalajangersimasunut tunngatillugu eqqumaffigilluaraanni.

Aqutsisoqarfinni maannakkorpiaq peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu paasisitsiniaassamaartoqarneranik ersiuteqanngilaq. Maleruagassiat ataasiakkaat, soorlu qanittukkut Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmut taassumalu ataani suliffeqarfinnut Kalaallit Nunaaniittunut atuuttusiat⁹ eqqaassanngikkaanni, pisortani atorfillit peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu qanoq iliuuseqartarnissaat pillugu malit-tarisassaliortoqarnikuunngilaq. Sermitsiaq oktober 2014-imeersoq malillugu Kommuneqarfik Sermersuup¹⁰ nittartakkani aqutugalugu nalunaarutigisimavaa, peqquserlulluni iluanaarniartarneq akiorniarlugu politikki akuersissutigineqarsimasooq. Politikki taanna kommunip nittartagaani imaliallaannaq takuneqarsinnaanngilaq, oqaaseq *peqquserlunneq* atorlugu imaluunni kommunimi politikkit allattorsimaffianni ujaasigaluaaraanni.

Taamaalilluni pisortani atorfillit inuiaqatigiilluunniit paasisaqaarfigisnaannngilaq, aqutsisoqarfimmit peqquserlulluni iluanaarniartarneq qanoq isumaqarfigineqarnerisooq qanorlu iliuuseqarfigerusunneqarnerisooq.

Peqquserlulluni iluanaarniartoqarneranik pasitsaassaqaartoqaruni, ullutsinni periarfissaqarpoq pisoq politiinut nalunaarutigissallugu. Taamaalilluni ullumikkut Kalaallit Nunaanni qulakkeerneqareerpoq, paasisanik ingerlatitseqqiinissamat pinerluttuliorner-nillu politiinut kalerriussinissamik periarfissaqartoq, kinaassut-sini paasitinnngikkualarlugu. Aamma periarfissaavoq peqquserlulluni iluanaarniarneq pillugu tusagassiutitigut allaaserisaqarsinnaaneq imaluunni allatut iliorluni pasitsaassaqaarsimanermik saqqummiussisnaaneq (kisianni eqqartuussiveqarfinnut akissusaaffilimmik, paasisutissiineq eqqortuunngitsutut nalilerneqassagualarpat).

⁸ Assersuutit makku takukkit Naalakkersuisut ilinniartitaaneq pillugu periusissiaannut nassuiaat 2012; Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. december 2012-imeersumi § 2; *Ilinniarnertuunngorniartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 22. november 2011-meersumi* § 3. Qaffasinnerusumik ilinniarni ingerlatsinermut inatsisit samminerini pineqartoq atuartsissutigineqarsinnaavoq, ass. takuuk Inooqatigiinnik Ilisimatusarnermi Studieordning for bachelor.

⁹ Takuuk <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Powerpoint%20praesentationer/2015/Peqquserlunnginnissammut%20politikki%20GRL.pdf>

¹⁰ Takuuk <http://sermitsiaq.ag/kl/sermersuomi-peqquserlunnginnissamut-politikki-nutaag>. Nutaarsiassaq kommunip nutaarsiaassaataani nassaassanngilaq, ajoraluartumik piffissami 18. september – 6. oktober 2014 nutaarsiassanik ikkussisoqarsimarpasinngimmat (<https://sermersooq.gl/kl/nutaarsiassat/>, (alakkarneqarfia 2. april 2015).

Akerlianik *oqaatilliisutut/whistlebloweritut* iliuuseqartup pillaatis-sinnekarsinnaanera pillugu, soorlu soraarsitaaneq il.il., illersuutis-sat killeqartutut isikkoqarput. Taamaattoq pisortani *oqaatilliisarneq pillugu aaqqissuussaq* eqqunneqarnikuuvoq, kisianni nalunaarsu-isarnermut maleruagaassat maanna atuuttut pequtaallutik suliffeqarfiit oqaatilliisarneq pillugu aaqqissuussanik pilersitsisin-naanngillat¹¹.

Isumaqatigiissummi § 13, imm. 2-mi aamma piumasaqataataa-voq, naalagaaffiup isumagissagaa innuttaasunit ilisimaneqas-sasoq oqartussaqaarfiit sorliit peqquserlulluni iluanaarniararneq pitsaaliorniarlugu ingerlatsisuunersut. Soorunami tamanna ullu-mikkut nalilersuiffigiuminaappoq, isumaqatigiissut suli Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuunngimmat. Taamaakkaluar-torli oqartussaqaarfiit assigiinngitsut sulinerat pillugu Kalaallit Nunaanni paasissutissanik siammarterinariarneq amerlasuutigut amigarineqarsinnaavoq, ingammik oqartussaqaarfik Danmarkimit aqunneqaraangat.¹² Aamma oqaatigineqarsinnaavoq, Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfiup nittartartagaani paasissutissiiso-qarneranik ersittoqanngimmat, qanoq iliorluni pinerlunermik kalerriussisoqarsinnaanersoq aammalu tassunga atatillugu ka-lerriuteqartup pisinnaatitaaffii suunersut.

INNERSUUSSUT

- Pisortat namminersortullu suliffeqarfiinut atuuttussanik ma-littarisassioortoqassaaq whistleblowerit akiniaavigineqarnis-saannik illersuisussanik.
- Oqartussaqaarfiit peqquserlulluni iluanaarniararneq pillugu pitsaaliuineramik ingerlatsisut suliartik suleriaasertillu pillugit paasissutissiisassapput.
- Aqutsisoqarfiit, aamma kommuunit, peqatigiillutik iliuusis-sanik malittarisassioqartariaqarput, pisortani atorfillit peqqu-serlulluni iluanaarniarnermut tunngatillugu sunik pisus-saaffeqarlutillu pisinnaatitaaffeqarneri pillugit tassungalu atasumik ilitsersuummik suliaqassallutik.

¹¹ Illuatungiliuttut upernaakkut ataatsimiinnermi 2015 siunnersuuti-gaat *Ingerlatseqatigiiffiit Kalaallit Nunaannilu oqartussaasut whistle-blowereqarnissamut aaqqissuussinissamut (kinaassutsimik ersersitsi-suunngitsumik ilisimasamik ingerlatitseeqqiisinnaanermut periarfissii-sumik) malittarisassiuunneqarnissaannut Naalakkersuisut peqquneqar-nissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut*

¹² Assersuutigalu ikittuinnarnit ilisimaneqarpoq, Danmarkimi Nalu-naarsuutunik Nakkutillivik (Datatilsynet) nalunaarsuisarnermut maleru-agassat naapertorlugit aamma Kalaallit Nunaanni oqartussaassuse-qarmat. OECDp Akiliilluni Peqquserlutsitsineq pillugu Isumaqatigiissu-taanik Danmarkip malitsisnera pillugu nalunaarusiami kingullermi marts 2013-imeersumi (Fase 3 rapporten) Danmark OECD-mit assua-rineqarpoq Kalaallit Nunaanni peqquserlulluni aningaasarsianik malun-narunnaarsaasarneq pillugu inatsisinik nutarterinikipallaarnini pillugu, pkt. 125.

3.3 PISORTAT INGERLATSIVII – AMMASUMIK INGERLATSINEQ QULAKKEERNIARLUGU AAQQISSUGAASUMIK SULINIUTEQARNEQ

Isumaqatigiissummi kapitali II, immikkoortut 7-9 erseqqissarlu-akkamik piumasaqaammik imaqarput, qanoq ililluni naalagaaf-fiup pissutsini assigiinngitsuni pisortat ingerlatsinerata amma-suunissaa qulakkeersinnaagaat.

Immikkoortoq 7-imi annerusumik sammineqarput piumasaqaa-tit atorfinitsitsiniarnerni ingerlatseriaaseqarnissamut atorfinitsi-tsiniarnerullu ingerlanissaanut tunngasut kiisalu politikikkut partiit aningaasalersorneqarnerannut tunngatillugu ammasumik periuseqarnissaq pillugu.

Tassani toqqaaniarluni ingerlatseriaaseqarnissamut il.il. tunnga-tillugu piumasaqataapput sullarisuseq, ammasumik ingerla-tsineq aammalu kinaassusersuunngitsumik nalilersuineq (pisi-naasat, naapertuilluarneq aamma piukkunnaateqarneq).

Ilangullugu naatsorsuutigineqarpoq, naalagaaffiup pimoorullu-gu anguniassagaa naleqquttumik aningaasarsiaqartitsinissaq aamma aningaasarsiat qaffakkiartorfissai pillugit nalunaarsuuti-nik eqqortunik atuinissaq, aammalu atorfillit ilinniagaqarnertik sungiusarneqarnertillu iluaqutugalugit pisortat suliassaataannik il.il. eqqortumik, tatiginartumik pissuserissaartumillu sullissinis-samik piumasaqaatinik naammassininnaanissaat. Ilinniaq-qinnerni ilangullugit ukkataatinneqartariaqarput peqquserlul-luni iluanaarniarnermut suliassaqaarfiit sorliit qanikkajunneru-sartut, ajornanngippat innersuussuutitalerlugit suliassat aalaja-ngersimasut qanoq iliuuseqarfigisariaqarnerinik malitarisassa-nut imaluunniit nalinginnaasumik qanoq iliuuseqarfigineqartar-nerinut tunngasumik.

Aamma naatsorsuutigineqarpoq, naalagaaffiup isumaliutigissa-gaa periusissanik immikkut ittunik pilersitsissanerluni pisortani atorfiit, peqquserlulluni iluanaarniarnermut immikkut ulorianaa-teqarfiusinnaasut, inuttassaannik taakkulu ilinniartinneqarnis-saannik toqqaaniarnerminni atortagassaminnik, immaqalu aam-ma inuit taama ittut atorfinnut allanut nuunneqarsinnaaneri pillugit.

Nalinginnaasumik naatsorsuutigisariaqarpoq, Kalaallit Nunaat inatsiseqarneqarnikkut minnerunngitsumik suliart ingerlanneqar-tarnerat pillugu inatsit (atorfinitsitsinermut tunngasuni atorner-qarsinnaasoq) aammalu tjestemandit pillugit inatsit aqutiga-lugu naammattumik inissisimasoq, Kalaallit Nunaata Isumaqa-tigiissutip atorfinitsitsisoqassatillugu ingerlatseriaaseqarnissa-mik piumasaqataannik unioqutaarinnginnissaanut. Aammalumi pisortat suliffeqarfiini akissaatitigut pissutsit tamatigut isuma-qatigiinniartarnerit aqutugalugit aalajangersarneqartarput. Imaaliialaannaq Namminersortutik Oqartussanut kommuninullu atuuttumik pisortat suliffeqarfiini atorfiit ammasumik inuttassar-siuuttartussaanerat pillugu malittarisassaqaarneranik takussaa-soqanngilaq. Kisianni ileqquvoq, tamanna nittartakkat ataasi-

akkaat aqutugalugit pisartooq. Malittarisassat tamatumunnga tunngasut isumaqatigiissutit ammasumik periuseqarnissamik piumasaqaataanut naleqqutissagaluarpot.

Akerlianik sulisunik ilinniartitseqqiinissaq tamatigut unamminar-tuusarpoq, tamatumani inuttatigut, teknikkikkut aningaasatigullu isumalluutit apeqqutaasarmata. Qanorluunnit Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu ilinniartitseqqiinerup nukittorsaavigi-neqarnissaa kissaatigineqartigaluarpat, ilinniartitseqqiinernik ingerlatani tamakkunani peqquserulluni iluanaarniarqarsinna- aneranik ulorianaatit ukkatarineqarneq ajortutut ippot. Tamatu- munnga aamma peqqutaqaavaoq, nalinginnaasumik periusis- sat pillugit malittarisassanik imaluunnit ilitsersuutit ilinniartit- seqqiinermut tunngaviisinnasunik suliaqartoqarnikuunngim- mat. Nalinginnaasumik malittarisassat suliamut attuumassute- qarपालaarnermut, atorfilittut aamma suliffiup avataani pissuse- rissaartuunissamat aamma tunissutinut politikkimut taakkulu pillugit ilinniartitsiner-mut tunngasut naatsorsuutigineqarsin- naanngilaq naammagineqassasut, naalagaaffiup pisariaqartit- sineq naapertorlugu pisortat suliffeqarfiini atorfilinnik ilinniartit- seqqiinissaminik pisussaaffeqarnera pillugu isumaqatigiis- sutit piumasaqaataa eqquutsinneqassappat.

Immikkoortoq 7, imm. 2-mi oqariutuutigineqarpoq, naalagaaf- fiup pisussaaffigaa inatsisitigut allaffissornikkullu suliniuteqar- nermigut qulakkeerniassagaa politikikkikkut qineqqusaartunut politikikkullu partiinut tapiissutit pillugit ammasumik ingerlati- soqarnissaa. Partiinut aningaasaliineq aalajangersarneqarpoq Naalakkersuinikkut suliner-mut aningaasatigut tapiissuteqartar- neq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 1, 31. maj 2001-imeersoq aamma Naalakkersuinikkut ingerlatsisut partiit naatsorsuuta- sa tamanut saqqummiunneqartarneri pillugit Inatsisartut inatsi- saat nr. 15, 22. november 2011-meersoq aqutugalugit. Partiit naatsorsuutaat pillugit inatsimmi allaqqavoq, partii akiliuteqar- tumit ataatsimit akileeqataassummik imaluunniit akileeqataas- sutinik arlalinnik katillugit 10.000 kr.-inik amerlanerusunik pis- sarsisimappat akiliisup aqqa najugaalu ukiumoortumik naatsor- suutini takuneqarsinnaassasoq. Inatsisip nassuiaatitaani oqaati- gineqarpoq, siunnersuummi ammasuunerup qulakkeernissaa siunertarineqartoq. Inatsisartut Siulittaasoqarfianit ukiumoortu- mik naatsorsuutit tiguneqareernerisigut avammut saqqummiun- neqassapput. Tamanna pissaaq Inatsisartut nittartagaat atorlu- gu.

Isumaqatigiissut inatsisit qanoq imaqartinneqarnissaat pillugu il.il. immikkut piumasaqaatitaqanngilaq, kisianni *Technical Guide to the United Nations Convention against Corruption*-mi¹³ oqaatigineqarpoq, naalagaaffiup eqqumaffigisassaai ilaatigut tassaasut akileeqataassutsit killiliivigineqarnissaat, akileeqa-

taasut kikkuneri (taassuma iluani malittarisassat kinaassu- tsimik isertuussisinnaneq, nunanit allanit akileeqataassutsit, akileeqataassutsit alla aqutugalugu apuunneqartut aamma atukkiissutit akileeqataassutsit pillugit), iluaqutissinneqarnik- kut tapiiffigineqarneq kiisalu akileeqataassutsit atukkiissutit- luunnit akileraartarnermut inatsit tunngavialugu ilanngaataa- sinnaatissanerlugit. Ilitsersuummi aamma unnersuusutigine- qarpoq Europaråd'ip *Recommendation Rec (2003)4 of the Committee of Ministers to member states on common rules against corruption in the funding of political parties and elec- toral campaigns*.¹⁴ Naak partiinut tapiissutit pillugit Kalaallit Nunaanni inatsiseqarneq sukateriffigineqarsinnaagaluartoq, tassani ilanngullugu kiminngaanneersuunerinik isertuussisu- mik tapiissuteqarneq inerteqqutaasariaqaraluartoq aammalu aningaasannorlugu tapiissuteqarnermit allaanerusumik tapiis- sutit aamma nalunaarutigineqartariaqaraluartut, taamaattoq naatsorsuutigineqarsinnaavoq Kalaallit Nunaat isumaqatigiis- sutit ammasumik ingerlatsinissamik piumasataaniq qulakkeer- inniarluni alloriaateqareersimasutut isigineqarsinnaasoq.

Isumaqatigiissummi immikkoortoq 7, imm. 4-mi piumasari- neqarpoq, naalagaaffiup anguniassagaa aqqiissuussanik amma- suunermik siuarsaasunik soqutigisanillu imminnut aporaatsitsi- nernik akornusiisunik pilersitsinissaq, attassiinnarnissaa nukit- torsaanissarlu. Ammasuunissamik piumasaqaatit immikkoortuni 10 aamma 13-mi eqqartorneqareerput. Pisortani atorfilinnut qa- nippallaartumik inisisimaneq pillugu malittarisassat atuupput.

Iluatungaatigut aamma isumaqatigiissummi piumasaqaatigine- qartutut ippooq, inuit atorfirmut ivertinneqarsimasut soqutigisa- nik aporaatsitsinaveersaassasut, nalilinnik tamanut saqqummi- unneqanngitsunik pigisaqassanngitsut aammalu atorfirmut tullu- anngitsumik ingerlataqassanngitsut imaluunnit allatigut tul- luannngitsunik akuerisaanngitsunillu ingerlataqassanatik.

¹³ Suliarineqarfia UNODC, saqqummiunneqarfia http://www.unodc.org/documents/corruption/Technical_Guide_UNCAC.pdf (alakkarneqarpoq 2. april 2015)

¹⁴ Takuuk <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2183>

*Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 26, 18. november 2010-meersumi allannguutit Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit Inatsisartut inatsisaata allannguuteqartinnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 29. november 2013-meersumeersumi allassimavoq, Inatsisartut siulittaasuat, Naalakkersuisut siulittaasuat Naalakkersuisuniluunniit ilaasortaq ivertinneqarnermi nalaani allanik atuuffeqartooq inuusutisarsiateqartorluunniit taakkunannga tunuassasoq. Inatsisartunut ilaasortat pillugit malittarisassaqaqngilaq, taamaattorli namminneq piumassutsiminnik atuuffitik akissarsiatillu pillugit saqqummiussisinnaapput. Kommunini naalakkersuinermik ingerlatsinermut tunngatillugu *Kommunit aqunneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 22, 18. november 2010-meersooq § 14 naapertorlugu, kommunalbestyrelsimi ilaasortat* suliassanut aalajangersimasunut inuttut attuumassuteqarfigisaqarunik suliat oqaluuserinerini taasissutigineqarnerinilu peqataassanngillat. Malittarisassat ingerlatsivimmut atuutinneqartut aamma nunaqarfinni aqutsisut ilaasortaanut atuupput, naatsorsuutigisariaqarporlu suliامت attuumavallaarnermut malittarisassat tassani aamma pineqartut. Kommunilbestyrelsimi ilaasortat borgmesterillu imaluunniit nunaqarfinni aqutsisuni ilaasortat atuuffiminnik allanik isertitaminnillu saqqummiussisariaqarnerat pillugu malittarisassaqaartoqarneranik ersittogaqngilaq, soorluttaaq aamma borgmesteri tunngaviatigut borgmesteriunerme saniatigut allanik atuuffeqarsinnaasoq.*

Soqutigisanik aporaatsitsisarnerup qanoq pitsaaliorneqarnissaa pillugu piumasaqaatinik erseqqissunik isumaqatigiissut imaqartinneqanngilaq imaluunniit kikkunnut tunngatinneqarnissaa nasuiarneqarani. Taamaattumik Kalaallit Nunaanni malittarisassat nuna tamakkerlugu politikerinut tunngatillugu isumaqatissutip piumasaqaataanut naammassinnittutut isigineqarsinnaapput.

Akerlianik borgmesterinut allanullu pisortatigoortumik ivertinneqartunut tunngatillugu malittarisassaqaqpasinngilaq, naak bestyrelsimut ilaasortaanerisigut taakkunungattaq attuumassuteqarpallaarneq pillugu malittarisassat atuukkualartut. Pisariaqarsinnaavoq nalilersussallugu malittarisassat kommunini politikerinut atuuttut isumaqatigiissutip piumasaqaataanut naapertuunnersut.

Aamma isumaliutigineqarsinnaavoq, qineqqusaartunut ataasiakkaanut tapiissuteqartarnerup ammasumik ingerlanneqarnissaanut tunngasoq tassungalu tapiliullugu soqutigisanik aporaatsitsinnginnissamik piumasaqaat ilassuserneqarsinnaannginnerisut imaalillugu, aamma Inatsisartuni kommunalbestyrelsinilu ilaasortat atuuffitik isertitatillu pillugit saqqummiussisussanngortillugit.

INNERSUUSSUT

- Kalaallit Nunaanni, tassani pineqarlutik Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu, atorfilittat peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu aqqqissuulluakkamik ilinniartinneqartassasut, iliuusissatut malittarisassiarineqarsimasut taakkulu ilitsersuutitai aallaavigalugit;
- pisortat suliffeqarfiini atorfilinnut ammasumik inuttassarsiuussisoqartarnissaa pillugu najoqqutassiortoqassasoq, tjenestemandit pillugit inatsisit malillugit tamanna malinneqartussaariinngikkaangat;
- nalilersorneqassasoq, soqutigisanik aporaatsitsineq pinaveersaarniarlugu Inatsisartuni ilaasortanut, borgmesteritut ivertitanut najukkamilu politikkikkut aqutsisut ilaasortaanut atuuttussamik najoqqutassiortoqassanersoq, tassunga ilaatillugu atuuffiit allat isertitallu saqqummiunneqartarnissaat.

Isumaqatissutip **immikkoortoq 8-aani** sammineqarput tjenestemandit (pisortallu suliffeqarfiini atorfilittit) qanoq periuseqartarnissaannik malittarisassat, taakkunungalu tunngatillugu whistleblowerit pillugit aqqqissuussaqaarneq kiisalu naalagaaffik pilersitsiniassasoq suliniutinik suleriaatsinillu atorfilinnik ilaatigut makku pillugit oqartussaqaqfimmunt naleqquttunut nalunaaruteqartarnissaannik pisussaaffiliisunik: saniatigut sammisat, atorfinitsitaanermi atugassiissutit, aningaasaliinerit, pisuussutitut tunngasut aammalu tunissutisiat annertuut allatulluunniit tapisiat, pisortani atorfilittut suliassanut tunngatillugu soqutigisanik aporaatsitsisinnaanermik tunngaviusinnaasut.

Tjenestemandit isumaqatigiissutillu malillugit akissarsiallit suliامت attuumassuteqarpallaarsinnaanermut pissusilersornissamullu tunngatillugu qanoq pisussaaffeqarneri arlariitsigut inatsisiliunneqarnikuupput. Inatsisini tunngaviusuni § 27-mi allassimavoq, tjenestemandi ilumoorussamik inatsisit tunngaviusut malissallugit neriorsuuteqassasoq. Tjenestemandit pillugit inatsit naapertorlugu, tjenestemandip malittarisassat atorfimminut atuuttut unneqqarissumik malittarinartussaavai, kiisalu ator-

fiup ataqqinartutut tatiginartutullu isigineqartussaananeranut naleqquttumik sulinerup nalaani sulinerullu avataani pissusilersortussaalluni¹⁵ (decorum-piumasaqaatit). Soorluttaaq siusinnerusukkut oqaatigineqareersoq decorum-piumasaqaatit taamatorpiaq ittut aamma isumaqatigiissutit malillugit akissarsialinnut pisortanilu atorfillinnut allanut atuupput.

Tjenestemandit pisortanilu atorfillit allat piumasaqaatinik unioqqutitsigunik atorfeqarneq pillugu inatsisit tunngavigalugit pillaatissinneqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut pinerluttulerinermik inatsimmi §§ 48-49-mi allassimapput akiliilluni peqquserlutsitsineq aamma sulinermut atatillugu annertuumik unneqqaserluttuliorsimaneq il.il. pillugit malittarisassat. Suliasat suliarineqartarneri pillugit inatsisip suliamut qanippallaartuuneq pillugu malittarisassartai aamma Ombudsmandip sulinera malittarisassanut taaneqareersunut tapertaapput.

Kisiannili qulaani taaneqareersutut pisortani atorfillit qanoq iliuuseqartarnissaat pillugu allassimasunik malittarisassaqaqngilaq taamatullu ilitersuuteqartinneqarani pisortani atorfillit isumersinnaanermik pisinnaatitaaffiat, nipangiussisussaataaneerat, suliamut attuumassuteqarpallaarsinnaanerat, aningaasatigut inuttullu kiffaanngissusaat, suliffimmik avataatigut suliffeqarsinnaanerat, akiliilluni peqquserlutsitaasinnaanerat tunissutisinnanaanerat il.il. pillugit.

Aamma suliamut attuumassuteqarpallaarsinnaanerup soqutigisanillu aporaatsitsinnanaanerup pitsaaliornissaat tunngavigerpiarlugit pisortani atorfillik tunngaviatigut nalinginnaasumik imaaliallaannaq suliffimmi avataatigut allamik suliffeqarsinnaanngilaq¹⁶.

Tamakku pissutigalugit tunngaviatigut Kalaallit Nunaat inatsiseqarnikkut isumaqatigiissutit soqutigisanik aporaatitsineq aammalu suliamut attuumassuteqarpallaarneq pillugit pitsaaliisunik suliniuteqarnissaamik piumasaqataanut naapertuuttumik inissisimarpasippoq, kisianni pingaarutilik ataaseq eqqaassanngikkaanni, tassalu pisortani atorfillit qanoq iliuuseqartarnissaat

¹⁵ Takuuk Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussani kommuninilu tjenestemandit pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 21, 18. december 2003-meersoq § 12

¹⁶ Takuuk Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussani kommuninilu tjenestemandit pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 21, 18. december 2003-meersoq §§ 18 og 19, kiisalu Sulisitsisut aamma atorfillit akornanni Inatsisartut pissutsit pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 11, 29. november 2013-meersumi § 17, soorluttaaq suliamut attuumassuteqarpallaarneq atorfirmullu ataqqinniittumik pissusilersornissamik piumasaqaatit saniatigut suliffeqarsinnaanermut aporfusiinnaasut.

pillugu ataatsimoorussamik malittarisassaqaqarnissaq amigaatigineqarmat.

Immikkoortoq 8, imm. 4 malillugu naalagaaffiup isumaliutigisussaavaa, atorfillit suliaminnut atatillugu peqquserlulluni iluanaarniaruteqarneranik paasisaqarunik oqartussaasutut piginnaanilkanut nalunaaruteqartarnissaat piumasaqaatinngortissanerlugu. Aalajangersagaq taanna immikkoortoq 33-mut attuumassuteqarpoq; taannami malillugu naalagaaffiup isumaliutigisussaavaa, qanoq ililluni qulakkeerneqarsinnaanersoq inuit ajunngitsumik siunertaqarlutik naammaginarumillu tunngavissaqarlutik isumaqatigiissut malillugu peqquserluttulioroqarsimaneanik paasisutissiisimasut tunngavissaqaqngitsumik pineqartannginissaat.

Kalaallit Nunaanni inatsisitigut erseqqissumik malittarisassaqaqngilaq, pisortani atorfillit pinngitsooratik pinerlunnerit, asser-suutigalugu peqquserlulluni iluanaarniarneq, pillugit politiinut nalunaaruteqartarnissaat pillugu. Taamaatorli naatsorsuutigisariaqarpoq ingerlatsineri nalinginnaasumik ileqqorineqassasoq, atorfillik qullersaminut nalunaartusaatitaasoq pinerluttulioroqarneranik paasisaqaruni.

Taava apeqqut tullinnguuttoq unaassaaq, atorfillik nalunaarutiginnittoq (*whistleblower*) ingerlatitseqqiineri kingorna atorfeqarnermigut malitseqartitsivigineqannginnissaminut illersugaanersoq. Kalaallit Nunaanni atorfillip nalorninaatsumik illersuutissaqartinneqarnera pillugu ersittoqaqngilaq.

Taamaakkaluortoq ilimagisariaqarpoq arlaatigut illersuutissaqassasoq, tassami atorfeqarnikkut kingunerlutsitsinerit tunngavilersorluagaasussaapput. Tunngavilersorluagaanngikkunik taarsiisuteqarnissamik kinguneqarsinnaapput. Tamanna illersuuti-

tut nalilernerqarsinnaavoq, kisianni apeqquataavoq qanoq atornerqartiginersoq. Atorfilimmi soraarsinneqareerpoq, soraarsitsinerlu tunngavissaqarluarnersoq inaarutaasumik aalajangiiffigineqareeraluaraangat amerlanertigut atorfigisimasaminut utersinnaaneq ajorluni. Taamaattumik isikkoqarpoq *whistlebloweri* inatsisit atuuttut iluini naammattumik illersugaanngitsoq, naak tamanna immikkoortoq 8 kiisalu immikkortoq 33 tunngavigalugit piumasaqaataagaluartoq.

INNERSUUSSUT

- Whistleblowerimut kinguneqarnerlutsitsinissamut illersuutissamik malittarisassalortoqassaaq
- Allaffissornikkut ingerlatsiviit, tassungalu ilanngullugit kommuunit, malittarisassanik assigiinnik akuersissuteqarlutillu atuutilersitsissapput pisortani atorfillit peqquserlulluni iluanaarniarneq eqqarsaatigalugu pisussaaffii pisinnaati-taaffiilu pillugit malittarisassallu ilitsersuutitassaanik suliaqassallutik.

Immikkoortoq 9, imm. 1-imi aalajangersarneqarpoq, naalagaaffik pisortat neqerooruteqartitsisarneri pillugit suleriaassisanik naleqquttunik pilersitsissasoq, taakkunani tunngavigineqassallutik ammasuuneq, unammilleqatigiinneq kinaassuser-siunnginnerlu. Taamaattoq periarfissaavoq aningaasartaatigut minnerpaaffiliinnaatitaaneq. Neqerooruteqartitsisarneq pillugu suleriaassiami aamma ilanngunneqarsinnaavoq nuna tamakerlugu atuuttumik nakkutillilluarsinnaanermik aqqissuussaq, tassungalu atatillugu naammagittaaliorsinnaanermik periarfissaq, taamaaliornikkut qularnaatsumik aqqutissiuukkusullugu malittarisassat imaluunnit suleriaatsit aalajangersakkamut matumunnga tunngasut unioqquatinneqartillugit eqqartuussisuni alatiqulluunnit inatsisinik malititsinermik naliliisarfinni nalilersortinneqarsinnaanissaat.

Neqerooruteqartitsisarneq pillugu inatsiliiuussat marluupput:

- Sanaartornermi neqerooruteqartitsisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 2. december 2009-meersoq. Taanna aamma kommuninut atuuppoq
- Namminersortutik Oqartussat qitiusumik allaffeqarfiani taassumalu ataani suliffeqarfinnut nioqutissanik pisiniarnermut sullinneqarnissamullu tunngatillugu kaajallaasitaq 24. september 2010-meersoq, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmuut maalaarnissamik periarfissartalik. Taanna kommuninut atuutinngilaq.

Malittarisassassat atuuttut taakku marluk, tamarmik malittarineqanngikkunik allaffissornikkut maalaarsinnaanermik naggataagullu eqqartuussisulersuussisnaanermik periarfissisut, isumaqatigiissut piumasaqaataanik eqquutsitsisutut oqaatigineqarsin-

naapput. Kisiannili Kalaallit Nunaanni kommuunit neqerooruteqartitsisarneq pillugu inatsisip avataatigut neqerooruteqartitsisarneq pillugu aalajangersimasumik suleriaassisaateqanngillat. Tamanna isumaqatigiissummik eqquutsitsinerunngilaq. Aammattaaq pisortat ataanni suliffeqarfinnut namminersortitanut (Asiaq, Mittarfeqarfiit aamma Nukissiorfiit), Inatsisartut Siulittaasoqarfianut sul-lissivinnullu taakku ataaniittunut kiisalu KNR'mut kaajallaasitaq atuutsinneqanngilaq. Isumaqatigiissut malillugu taakku aamma pisortat pisisarfiitut isigineqartussaasorinaraluarput.

INNERSUUSSUT

- Pisiniartarneq sullinneqartarnerlu pillugit kaajallaasitatut imaluunnit neqerooruteqartitsisarneq pillugu inatsit ittu-mik pisortani neqerooruteqartitsisarnerit nioqutissanilu pi-siniartarnerit suogaluartulluunnit pillugit erseqqissunik malittarisassalortoqassasoq.

Immikkoortoq 9, imm. 2-3-mi allassimapput pisortat aningaasaataanik aqutsineq pillugu piumasaqaatit. Namminersornerullutik Oqartussat naatsorsuuseriveqarnerat il. il. pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 23, 3. november 1994-meersoq naaper-torlugu, kingusinnerpaamik Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinne-ranni ukiumut aningaasanut inatsiseqarfiusumut qaangiuttumut naatsorsuutit naalakkersuisunit saqqummiunneqartassapput. Aamma Landskarsip ukiumoortumik naatsorsuutai kukkuner-siorneqartassapput Inatsisartut akuerisaannit kukkuner-suisumit naalagaaffimmit akuerisaasumit. Taamatullu Naalakkersuisut aningaasanik ingerlatsinerat Kukkurnersiuiner-mut Ataatsimiititaliamit aamma Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamit nakkutigineqartarpoq. Kommunit aningaasanik aqutsinerannut atuutsinneqarpoq Kommunit aqunneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 22, 18. november 2010-meersoq.

Taamaallilluni pisortat aningaasaataat pillugit ingerlatsineq pillugu inatsiseqarneq isumaqatigiissummik naammassinnittutut oqaatigineqarsinnaasutut isikkoqarpoq.

3.4 EQQARTUUSSIVIIT UNNERLUUSSISUSSAATITAASULLU

Eqqartuussiveqarnermut tunngasut suli Kalaallit Nunaannit oqartussaaffigineqalernikuunngimmata, Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqassagaluarpat Danmarkip qulakkeerniartussaassavaa Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermi taassumalu ataani sullissivinni isumaqatigiissummik eqquutsisumik ingerlatsisoqarnissaa.

3.5 SULIFFEQARFIIT NAMMINERSORTUNIT PIGINEQARTUT

Isumaqatigiissutip immikkoortoq 12-iani suliffeqarfinni namminersortunit pigineqartuni peqquserlulluni iluanaarniarnermik pitsaaliuineq eqqartorneqarpoq. Aalajangersagaq malillugu naalagaaffik makkuninnga suliniuteqassaaq:

- naatsorsuutinin kukkunersuinerinillu saaqqummiusersiat-sinik pitsaanerulersitsineq;
- pisariaqartinneqarpat inuinnatigoortumik, pisortatigoortumik eqqartuussisutigoortumilluunniit pineqaatissiiisutinin sunniuteqarlartunin annertusiartuurtunillu atuutilersitsineq.

Aalajangersakkap imm. 2-ani taakkartorneqarput naalagaaffimmit suliniutaasinnaasunut assersuutit assigiinngitsut, siunertaralugu:

- namminersorlutik inuutissarsiuteqartut innarligassaangisusaaq qulakkeerniarlugu najoqqutassanik suleriaatsinillu ineriartortitsinissap siuarsarneqarnissaa, tamatumani ilaattillugit malittarisassat namminersorluni suliffiutigisanik taassumalu ataani inuussutissarsiutigisanik tamanik eqqortumik, assuarnaatumik unneqqarissumillu ingerlatsinissaq pillugu aammalu soqutigisanik aporaatsitsininaanerup pitsaaliorneqarnissaanut tunngasut, aammalu inuussutissarsiorerup iluani kiisalu suliffeqarfiit naalagaaffillu akornanni isumaqatigiinniartarnermi pitsaasumik ingerlatseriaaseqartarnissaq siuarsarniarlugu siunertaqartut;
- namminersorluni suliffiutillit ammasumik ingerlatsinissaanik siuarsaanissaq, tassunga ilaattillugu pisariaqartinneqarnera naapertorlugu suliniuteqarneq suliffeqarfiit inuillu atasiakkaat suliffeqarfiit pilersinniarneqarnerinut aqunneqarnerinullu peqataasut kinaassusersinissaat pillugu;
- soqutigisanik aporaatsitsininaanerup pitsaaliornissaa, pisortani atorfeqarsimasut pisariaqartitsineq naapertorlugu piffissamillu naleqquttumik siviussuseqartumi killiliiviginegisigut, pisortani sulinnaareernerinik kingorna suliffeqarfini namminersortuni atorfeqalersinnaanerit pillugu, suliffeqarfimmi namminersortuni atorfimmi suliassat pisortani atorfeqarnermini suliarisimasanut toqqaannartumik attuumassuteqarpata
- naatsorsuutinin saqqummiussinissamut kukkunersuinerinullu piumasaqaatit pitsanngorsarnissaat

Naalagaaffiup aamma suliniutit pisariaqartinneqartut naammassivai iliuuseqarsinnaanerit makku inerteqqutaalernissaat siunertaralugu: naatsorsuutinin allanneqanngitsunik konto-tarnerit, naatsorsuutinin allanneqanngitsunik imaluunniit erseqqissumik nalunaarsugaanngitsunik aningaasanik nuussinerit, aningaasartuutinin piunngitsunik naatsorsuutinin ikkussinerit, akiitsunik eqqunngitsumik siunertaligaasunik nalunaarsuinerit, uppernarsaatitut allagartanik eqqunngitsunik atuinerit, kiisalu allagartaatinik naatsorsuutinin ilanngutassaraluanik piaraluni aserorterinerit isumaqatigiissummi pineqartunik pinerluuteqarnissaq siunertaralugu, takuuk imm. 3, a)-f).

Aammattaaq naalagaaffiup inerteqqutaasunnortissavaa, aningaasartuutit akiliilluni nunami najugarisami nunanilu allani atorfillitanik peqquserlutsitsinerinut atorneqartut aammalu aningaasartuutit allatut peqquserluttuliornissamik kaammattuinerinut atorneqartut akileraarusigassanut ilanngaatineqarsinnaanissaat.

Kalaallit Nunaanni ukiumoortumik naatsorsuutit pillugit inatsit, naatsorsuutinin allattuisarneq pillugu inatsit, kukkunersuisut pisortanik akuerisaasut nalunaarsorneqarsimasullu pillugit inatsit il.il.¹⁷ immikkoortoq 12-imut attuumassuteqarput. Inatsisini taakkunani, aamma ilaalluni ingerlatsiviit pillugit inatsimmi, Danmarkimi inatsiseqarnikkut aqqissuugaaneq malinneqarpoq, tassami susassaqaarfiit ingerlatsivinnut, naatsorsuuserinermut kukkunersuisunullu tunngasut suli Namminersorlutik Oqartussanik oqartusaaffigineqalernikuunngimmata. Ilaannikkooriarluni Kalaallit Nunaanni inatsiseqarnikkut malinnaatitsineq Danmarkimi ineriartornerinut naleqqiullugu kinguaattooqqalaartarpoq. Taamaakkaluortoq naatsorsuutigisariaqarparput, malittarissat Danmarkip isumaqatigiissummut ilanngutereernerata kingorna Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarsimasut, aamma isumaqatigiissutip naalagaaffimmut piumasaqaataannik eqquutsisuisuussasut. Suliassaqaarfiit pineqartut isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarfiata nalaani suli Kalaallit Nunaannit oqartussaaffigineqalersimassanngippata, Danmarkip suliniutigisariaqassavaa inatsisit nutarsassallugit isumaqatigiissumullu tunngatillugu amigaateqartoqassagaluarpat.

Taamaakkaluortoq aalajangersagaq eqqarsaatissiiivoq. Assersuutigalugu *Suliniutini angisuuni illuliortitsinermik sanaartormilu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 25, 18. december 2012-imeersumi* (suliniutit angisuut pillugit inatsit) ersepoq, suliniutit angisuut pillugit inatsit najoqqutaralugu illuliortiternissatut sanaartormissatullu taakkunungalu atasumik nioqqutissanik nassissuinissamut akuersissutaasimasunut tunngatillugu inuussutissarsiutinik ingerlataqarneq pillugu ina-

¹⁷ Qallunaat Nunaanni naatsorsuutinin allattuisarneq pillugu inatsit, ukiumoortumik naatsorsuutit pillugit inatsit aamma kukkunersuisut pillugit inatsit Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuupput peqqussutit nr. 623, 624 aamma 625, 23. juni 2008-meersut aqquutigalugit.

tsit atuutsinneqanngitsaq. Inuusutissarsiutinik ingerlataqarneq pillugu inatsimmi pi-masaqaataavoq, ingerlatseqatigiiffiup piviusumik aqutsisoqarfia Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqassasq, ingerlatseqatigiiffik Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqar-tutut Inuusutissarsiummik Ingerlatallit Aqutsisoqarfianni nalunaarsugaassasq il.il.. Taamaalilluni ammasumik ingerlatsinissaq siuarsarneqarpoq. Suliniutit angisuut pillugit inatsimmi taamatuttaaq ammasumik ingerlatsinissamik siuarsaasumik aalajangersa-gaqarpasinngilaq, suliffeqarfiit suliniutini angisuuni atugassanik pilersuisut eqqarsaati-galugit.

Isumaliutigineqartariaqartaq alla tassaavoq, Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit aalajanger-simasut kaammatorneqartariaqannginnersut torersumik aqutseriaaseqarnertik pillugu nalunaarusiortaqqullugit, soorlu tamanna Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiu-taannut pisartaq, naatsorsuutigineqareertarpormi taakku avammut saqqummiusaqas-sasut¹⁸.

Aammattaq isumaqatigiisummi siunnersuutigineqarpoq, pisortani atorfillit atorfim-minnit qimatsereerermik kingorna suliffeqarfinni namminersortuni atorfinissinnaane-rat killiliivigineqassasq, suliffeqarfinni namminersortuni atorfinittussap suliassai toqqaannartumik pisortani atorfeqarnermini suliarisimasaanut attuumassuteqarpata. Kalaallit Nunaanni taamatut killilersuineq atorneqanngilaq, kisianni eqqarsaatigineqar-sinnaavoq pisuni aalajangersimasuni piffissaligaasumik killiliisoqartariaqannginnersaq, minnerunngitsumik pisortani atorfillik soraalernerminni tungaanut immikkut ittumik nam-minersorluni suliffeqarfinnik taassuminnga suleqateqarsimatillugu.

INNERSUUSSUT

- Inuusutissarsiutinik ingerlataqarneq pillugu inatsisip suliffeqarfinnut suliniutini angisuuni atortussanik pilersuisunut atorunnaarsinneqarsimanerata eqqarsaati-geqqinnissaa, peqqutigalugu isumaqatigiisummi pi-masaqaatigineqarmat, sulif-feqarfiit inuillu suliffeqarfinnik pilersitsiniarnermi siulersuinermilu peqataasut kik-kuunerinik ammasumik ingerlatsisoqarnissaa siuarsarniarlugu iliuuseqartoqassa-soq
- Suliffeqarfiit anginerusut namminersortunit pigineqartut kaammatorneqartassalis-sasut torersumik ingerlatsinertik pillugu nalunaarusiortaqqullugit
- Nalilersorneqassasq pisariaqartinneqarneraq, pisortani atorfillip suliffeqarfinni immikkorluinnaq qanimut suleqatigisimasamini pisortani atorfinimmit tunuarniar-luni atorfinissinnaanerata killilersuiffiginissaa.

3.6 PINERLUNNIKKUT ANINGAASARSIANIK MALUNNARUNNAARSAANEQ

Immikkoortoq 14-imi sammeneqarpoq aningaasanik pinerlunnikkut pissarsianik malun-narunnaarsaaneq. Tassani eqqartorneqarput suliniutissat assigiinngitsut, naalagaaffim-mit isumagineqartariaqartut:

- Nuna tamakkerlugu atuuttussamik aqqiussuussamik annertuumik atuutilersitsi-soqassasq, aningaaserivinnik suliffeqarfinnillu allanik aningaasanik niiveruteqar-

¹⁸ Taamatulli avammullu saqqumiussisarneq tamatigit pineq ajorpoq ilaatigullu nalunaarusiaq avammut saqqummiussaq kingulliorpissattarluni. Assersutigalugu Royal Greenland A/S-ip nittar-tagaani takuneqarsinnaavoq nalunaarusiaq ukioq 2012/2013-meersoq (takuuk <http://www.royalgreenland.gl/ki/RG-pillugu/Suliffeqarfik/Siulersuisut/Ingerlatseqatigiiffinnik-aqut-silluarnissamut-najoqqutassiat>, alakkarneqarfia 3. april 2015). Telepost A/S-ip nalunaarusiaa nittartakkami telepost.gl aamma takussaarpasinngilaq (alakkarneqarfia 3. april 2015).

nermik ingerlataqartunik misissuisarnissamut nakkutilliinis-samullu atorneqartussamik

- Qulakkeerneqassaaq nunagisap iluani nunanillu allanik suleqatigiittoqarnissaa, taassumalu ataani isumaliutigineqas-salluni pinerlunnikkut aningaasarsianik malunнарunnaarsaaneq pillugu oqartussaqaarfimmik pilersitsisoqassanersoq
- Aningaasanik nuussisarnernik nassaarinninniartarneq nak-kutilliinerlu, aamma killeqarfiit akimorlugit aningaasaatinut tunngatillugu

Naalagaaffiup aamma isumaliutigissavai:

- Suliniuteqarfigissallugu, suliffeqarfiit aningaasanik niiverute-qarfiusut il.il. qulakkiissagaat qarasaasiatigut aningaasanik nuussinerit suminngaanneersuunerisa paasissutissartaqar-tinnissaat
- Nunat assigiinngitsut akornanni assigiinngitsutigut suleqati-giinnermut peqataanissaq

2010-mi malittarisassat arlariit pinerlunnikkut aningaasarsianik malunнарunnaarsaasarnermut tunngassuteqartut Inasisartunit akuersissutigineqarput¹⁹, soorluttaaq *aningaasanik peqquser-*

19 Inasisartut inatsisaat nr. 4, 19. maj 2010-imeersoq pinerliiniar-nermik akiuiniarluni iliuuserisassat immikkut ittut pillugit; nr. 5, 19. maj 2010-meersoq aningaasanik peqquserluutininik malunнарunnaarsaaneq pinaveersimatinniarlugit iliuuserisassat pillugit (aningaasanik piner-luutininik malunнарunnaarsaneq pillugu inatsit) aamma nr. 6, 19. maj 2010-meersoq aningaasanik nuussineri akiliisoq pillugu paasissutis-sat ilanngullugit nassiunneqartussat pillugit. Pinerlunnikkut aningaasar-sianik malunнарunnaarsaaneq pillugu inatsit aqutugalugu Danmarki-mi pinerlunnikkut aningaasarsianik malunнарunnaarsaanermut inatsit Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinnut, Namminersorlutik Oqartussanit inatsisiliunneqartunut atuutilersinneqarpoq (inatsisit nalunaarsuffiat kingulleq nr. 806, 6. august 2009-meersoq)

luutininik malunнарunnaarsaaneq pinerliiniarnernillu aningaasa-lersuineq pillugit inatsit Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqar-toq²⁰. Tamakku saniatigut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit ani-ngaasanik niiveruteqarfiusut Finanstilsynimit nakkutigineqarput. Taamaattumik ilimagisariaqarpoq, Kalaallit Nunaat inatsisaati-migut isumaqatigiissummi piumasaaqaataasunut naammassin-nerersooq, aammami inatsiseqarneq annertunerpaartaatigut Danmarkimi inatsiseqarnertut immat. Oqaatigineqartariaqarporli OECDp akiliilluni pinerlutsitsisarneq pillugu isumaqatigiissutaata nalliiivigineqarnerata immikkoortut pingajuanni uparuarneqar-mat, Danmarkip qulakkeertariaqaraa Kalaallit Nunaanni piner-lunnikkut aningaasarsianik malunнарunnaarsaaneq pillugu inat-sisit nutaanngorsarsimanissaat. Peqqussutininik atuuttuulersitsi-sarnermi ilaanneeriarluni ajornatorsiutaasarpooq, peqqussut pinngitsoorani piffissamut atuuttumut naleqquttuuneq ajormat imaluunnit pissutsit allaanerulereersimasarmata. Assersuutiga-lugu Danmarkimi pinerlunnikkut aningaasarsianik malunнарun-naarsaaneq pillugu inatsisip § 2-ani allassimavoq, "Inuussutis-sarsiutininik ingerlataqartut, § 1, imm. 1-imi pineqanngitsut, 50.000 kr. imaluunnit taakku sinnerlugit aningaasanngorlugit tigusaqarsinnaatitaanngillat, akiliut ataatsikkoortumik naafferar-tumilluunnit tunniunneqaraluarpuunnit". Peqqussummi Ina-tsisartullu inatsisaanni tamannarpiaq pillugu aalajangersakkami killiliussaq 100.000 kr.-iuvoq. Ilimagisariaqanngilarli nutarsaasi-mannginneq taanna Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutip piuma-saaqaataanik eqquutsitsisutut isigineqarneranut kinguneqarti-tsissasooq.

Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarusussaga-luarpat, Kalaallit Nunaanni isumaliutigineqartariaqassaaq, nunat tamalaat akornanni suleqatigiiffiit sorliit peqataaffigineqaru-sussanersut, suliassaqaarfiit Namminersorlutik Oqartussanit aki-sussaaffigineqalersimallutik Inatsisartut inatsisaasigut aalaja-ngersaaffigineqartartut eqqarsaatigalugit. Nunap iluani anigaa-sanik niiveruteqarlutik ingerlatsivinnik misissuisarnernik nak-kutilliinermillu aqqqissuussineq Finanstilsynimit isumagineqa-reerpoq, soorlulu aamma akileraartarnermut aqutsisoqarfik pi-nerlunnikkullu aningaasarsianik malunнарunnaarsaaneq pillugu allattoqarfiit, Danmarkimi SØK-ip ataani inissisimasut, suliassa-qarfinnik Inatsisartut inatsisaatigut aalajangersaavigineqarsima-sunik misissuisartussaallutillu nakkutilliisussaataasut.

20 Aningaasanik peqquserluutininik malunнарunnaarsaaneq pinerlinu-namernillu aningaasalersuisarneq pinaveersimatinniarlugit peqqussutip nr. 1034, 30. august-imeersup Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqar-nera pillugu peqqussut. Peqqussut taamaallaat aningaaservinnut Namminersorlutik Oqartussanit akisusaassuseqarfigineqanngitsunut atuuppoq. Taamaattumik naalagaqqeatiigiinni tamakkunatigut inatsise-qarneq ilassuteqartinniarlugu Kalaallit Nunaannut pisariaqarsimavoq nammineq inatsisartut inatsisaannik akuersissuteqassalluni, nammi-neerluni aningaasanik peqquserluutininik malunнарunnaarsaaneq piner-liiniarnernillu aningaasalersuisarneq pinaveersimatinniarlugit iliuuse-qarfigiumallugit

5. ILIUUTSIT SUUT PINERLUNNERTUT ISIGINEQARNERI INATSISINILLU ATORTITSINEQ

Isumaqatigiissutit kapitalit III-anni sammeneqarput iliuutsit suut pinerlunnertut isigisariaqarnersut inatsisinillu atortitsinersut. Pinerluttulerineq eqqartuussiveqarnermullu tunngasut suli Kalaallit Nunaannit oqartussaaffigineqanngillat. Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuuttuulersinneqassagaluarpat oqartussaqaarfiit taakku ataanni allannguutaasinnaajumaartussat danskit Folketingianit naalagaaffiullu oqartussaqaarfiinit, soorlu eqqartuussiveqarfiit, politiit innerluussisoqarfiillu isummerfigisariaqassavaat. Allannguutaasinnaasut aamma Inatsisartunut saqqummiunneqarlutillu taakkunannga akuerineqartussaapput. Oqartussaqaarfiit Kalaallit Nunaannit oqartussaaffigineqalernissaasa tungaanut, naalagaaffimmi oqartussaqaarfiit aamma piviusunngortitsisarnissaq akisussaaffigivaat. Taamaattumik isumaqatigiissutit kapitali III-ata misissuataarneqarnerani eqqaamaneqartariaqarpoq, allannguuteqartitsisariaqarsinnaanermut isumaqatigiissutillu eqquutsinneqarnissaanut Kalaallit Nunaat toqqaannartumik akisussaasuunngimmat.

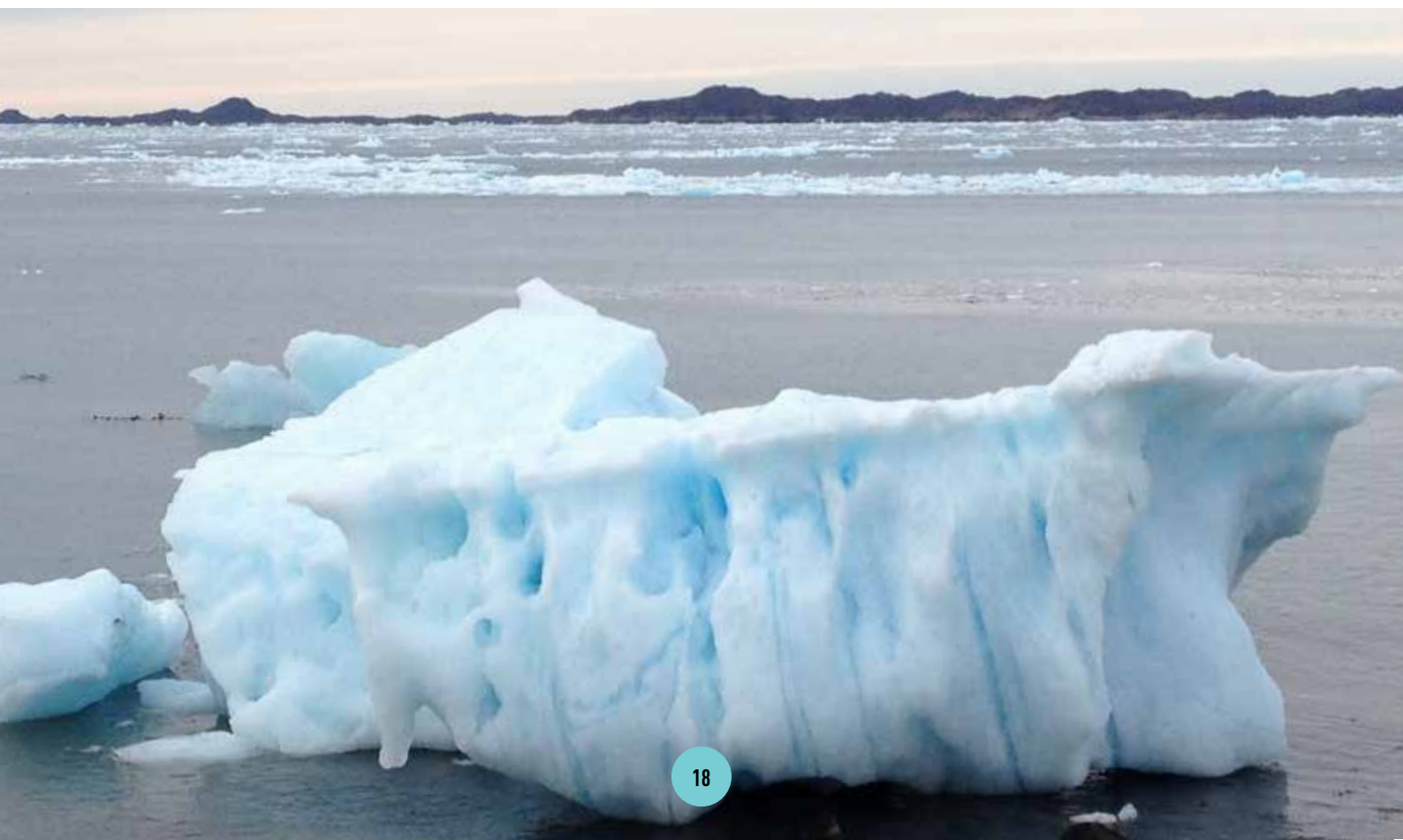
5.1 PINERLUNNERTUT ISIGINEQARTUSSAT

Immikkoortut 15-27 imaqarpoq aalajangersakkanik arlariinnik, taakkulu malillugit pisussaaitaavoq pisut arlariit pinerlunnertut isigisannortissallugit, ilutigisaanillu naalagaaffimmit isumaliutigineqassalluni iliuutsit arlariit allat aamma pinerlunnertut isigisannortinneqassanersut.

Iliuutsit naalagaaffimmit pinerlunnertut isigisannortinneqartussat:

- Nunagisami tjenestemandinik akiliilluni pinerlutsitsineq²¹ (immikkoortoq 15)
- Tjenestemandinik nunani allamiunik aammalu tjenestemandinik nunat tamalaat suleqatigiiffini sulisunik akiliilluni pinerlutsitsineq (immikkoortoq 16, imm. 1)
- Nunagisami tjenestemandinik piaaraluni aningaasanik paa-riisanik peqquserluuteqarneq allatullu eqqunngitsuliornikut pisuussutinik suugaluartunilluunni atorfik aqutugalugu

21 Isumaqatigiissummi oqaatsip tjenestemand-ip atorneqarnerani assersuunneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni pisortani atorfilimmut, taanna kommunini; Namminersorlutik Oqartussani imaluunni pisortat suliffeqarfiutaanni suliffeqartuugaluarpalluunni. Aamma qinigaasinnaavoq, akissarsiaqaatigalugu akissarsiaqaatiginaguluunni inatsisiliornermik, aqutsisoqarfimmi eqqartuussiveqarfiniluunni suliaqartoq, inuup pineqartup qanoq siviutigisumik atuussimanera apeqqutaatinagu aammalu suliap ataavartuunera utaqqiisaasuuneraluunni apeqqutaatinagu, tak. immikkoortoq 2. Oqaatigineqassaaq, isumaqatigiissummi pisortat suliffeqarfiutaat nassuiaateqartinneqanngimmat, illuatungaani OECDp Isumaqatigiissutaani suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut nassuiarneqarlutik suliffeqarfittut naalagaaffimmit toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunni aqunneqartutut.

paarisanik pissarsineq, siammarterineq imaluunnit avisaartitsineq, tamanna imminut allanulluunnit iluaqusiinialuni iliuusaappat (immikkoortoq 17)

- Pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaaneq (immikkoortoq 23)
- Akornusersuineq, soorlu ilisimannittunik pinerluffigininnerit il.il. aammalu uppersaatissarsionermik akornusersuineq (immikkoortoq 25)
- Inuit ataasiakkaat pinerluttulioqataasimasut akisussaatinneqarsinnaasariaqarput eqqartuussivitsigoortumik, inuinnarnit unnerluunneqarnertigut imaluunnit allafissomnikkut. Pineqaatissinneqarsinnaasunut pineqaatissinneqarsinnaanngitsunullu pillaatissiinerit sunniuteqarluartut, tassunga ilaatillugit aningaasatigut pillaatissiinerit, unioqquitsinermut naleqquttuussapput aammalu qunullertitsuussallutik (immikkoortoq 26)
- Qanorluunnit iliuuseqarluni lumaqatigiissummi pinerlunnertut isigineqartumut pinerluttulioqataaneq (immikkoortoq 27, imm. 1)

Naalagaaffik pisussaavoq isumaliutigissallugu pisut makku pinerlunnertut isigisariaqartissanerlugit

- Pissusilersuutit ima ittut, tjenestemandit nuna allaminngaanneersutut imaluunnit tjenestemandit nunat tamalaat pisortatigoortumik suliniaqatigiiffianni atorfillittut piaarluni, toqqaannartumik toqqaannanngikkalamilluunnit, assuarnartumik imminut allanulluunnit iluaqutissiisutiginialugulu suliamut tunngasumik iliuuseqarnissaq imaluunnit iliuuseqannginnissaq piumasaqatigigaanni imaluunnit akuersaaraanni (immikkoortoq 16, imm. 2)
- Pissusilersuutit, sunniuteqarsinnaanermik niiverutiginniffiusut (immikkoortoq 18)
- Tjenestemandip atuuffimminik imaluunnit atorfimminik atornerluinera (immikkoortoq 19)
- Eqqunngitsumik pisuunnguallanneq, tassani eqqarsaatigineqarluni tjenestemandip aningaasaataasa malunnaatillimmik amerleriaateqarneri, pineqartup akuerisaa-sumik aningaasarsiaqartitaanini tunngavigalugu upernassusillimmik nassuiarsinnaanngisaanik (immikkoortoq 20)
- Ingerlatsivinni namminersortuni akiliilluni peqquserlutsineq, tassunga aamma ilaatillugu kinaluunnit imminut assuarnartumik iluaqutissiisutissamik piumasaqartoq akuersaartorluunnit, tassunga taarsiullugu nammineq allalluunnit pineqartup pisussaaffiitut akerliusumik iliu-

seqarneratigut imaluunnit iliuuseqanngitsoorneratigut (immikkoortoq 21)

- Ingerlatsivinni namminersortuni aningaasanik paarisanik tillinneq (immikkoortoq 22)
- Pinerlunnermit pissarsianik toqquussineq imalunniit tigungminniinnarallarneq, taakku pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaanermit pisuunngippata (immikkoortoq 24)
- Isumaqatigiissummi pinerlunnertut isigineqartumik pinerluuteqariaraluarneq suugaluartorluunnit (immikkoortoq 27, imm. 2)

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip misissorne-rani paasinarpoq, isumaqatigiissummi taakkartorneqartut pinerluttulerimi inatsimmi aalajangersaaffigineqareersimasut.

5.2 INATSIKINIK ATORTITSINEQ

Immikkoortuni 28-41 sammeneqarput inatsisik atortitsinermut tunngassuteqartut arlariit aammalu malittarisassat, pinerluttulerinermi inatsisip aamma *Kalaallit Nunaanni inatsisik atuutsitsineq pillugu inatsisip* ataaniittut; kingulleq eqqartuussiveqarneq pillugu nutarterinerup, 1. januar 2010 atuutilersup ilagivaa.

Tulliullugu allaaserineqassapput immikkoortut, immikkut isumaliutigineqartariaqarsinnaasut.

Piaaraluneerluni iliuuseqarneq pillugu aalajangiussinissamik piumasaqaat (immikkoortoq 28). Piaaralunersimanagerup aalajangiiffigineqarnissaanik isumaqatigiissutip piumasaqaataa, Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsimmi piaaralunersimaneq pillugu piumasaqatigineqartumut naleqquppoq.

Pisoqalisoornissamut piffissamik killeqartitsineq (immikkoortoq 29). Isumaqatigiissutip aalajangersagar-taani imaluunnit aalajangersakkap nassuiaatitaani pisoqalisoornissamut killissat aalajangersaavigineqanngillat.

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineq pillugu inatsimmi aalajangersimasumik pisoqalisoornissamut piffissamik killiliinertaqanngilaq, pinerluttulerinermut inatsimmi pineqaatissiisutissat annertussusissaannik aalajangersaaviunngimmat. Pinerluttulerinermut inatsisip piareersaatigineqarnerani oqaatigineqarpoq, eqqartuussiveqarneq pillugu ataatsimii-taliarsuaq isumaqartoq, "pineqartumi Danmarkimi malittarisassat assigisaannik nutaanngilisoornissamut malittarisassavinnik pinerluttulerinermi inatsimmi ilanngussisoqartariaqanngitsaq, akerlianilli isumaqarluni unnerluusuteqarnissamut piffissaliussat pillugit pinerluttulerinermi

inatsimmi aalajangersakkat atuuttut, piffissap sivilunerusup ingerlareerneratigut pinerluttulerinermi eqqartuussisaatsimi akisussaaffiliinissap pinngitsoornissaanut pisariaqartitsinermik naammassinnittut" ²².

Pinerluttulerineq pillugu inatsisip § 21-at unnerluussinissamut piffissamik killeqartitsinermut tunngavoq, tassani unnerluussinnaatitaaneq ukiunik marlunnik killeqartinneqarluni, inuk akiliisitaanermik imaluunniit arsaagaanermik kinguneqartussaaitaasumik iliuuseqarsimatillugu. Tamatuma saniatigut unnerluussinnaatitaaneq killilersorneqanngilaq, kisiannili oqimaalutarneqassalluni pisimasup qanga pisimaneq pineqaatissiisuteqarnissamut tunngavissarititanut sanilliullugu. Tamatuma isumaqatigiisummut napertuuttuusutut isigineqarnissaa naatsorsutigisariaqarpoq, tassami Kallaallit Nunaanni eqqartuussisarnerup tungaatigut ileqqutoqqat pillaatisseeriaatsit pisoqalisootarnerillu pillugit nalilersuinerneq ilaatinneqartariaqarmata.

Pillaatissiineq (immikkoortoq 30). Soorlu oqaatigineqareersoq Kallaallit Nunaanni eqqartuussisarinnikut ileqqutoqqat malillugit pillaatissiisarneq imatut sinaakkusersugaanngilaq, aalajangiunneqarsimappat ilumut unioqqutitsisoqarsimasooq, taava tamatuma sinaakkutit aalajangersimasut iluini qanoq pineqaatissiisutigineqarnissaa aalajangiussaareersimasarluni. Akerlianik Kallaallit Nunaanni pineqaatissiisutissat immikkoortukkuutaarlugit inississugaapput. Pineqaatissiisutissanik immikkoortitaarineq

ima paasisariaqarpoq, inatsisinik unioqqutitsineq iliuutsimik aalajangersimasumik kinguneqartinneqarsinnaalluni (mianersoqqussut, akiliisitaaneq, isertitsivimmut inissinneqarneq il.il.), kisianni pineqaatissiisutit qanoq ittuunissaa eqqartuussivimmi aalajangerneqartarpoq qanorpiaq pisoqarsimaneq aallaavigalugu, inatsisinik unioqqutitsisimaneq ilungersunartuussusaa ilanngullugu nalilersuutaatillugu. Inatsisinik unioqqutitsisimaneq qanoq ilungersunartiginera aamma ilanngullugu nalilersuutaasarpoq aalajangiiffiginiernerani, unnerluunneqartoq misissuinerup nalaani tigummigallarneqarsinnaanersoq imaluunniit pinerluttulerinermut inatsisip ataani pingitsaallissutaasumik iliuuserineqarsinnaasut allat atorneqassanersut.

Immikkoortoq 30, imm. 6-mi aalajangersarneqarpoq, naalagaafiup isumaliutigissagaa periusissamik atuutilersitsissanerluni, pisortani atorfillip pisortaarfimmit oqartussaassusiligaasumit soraarsinneqarsinnaanera, suliunnaarallartinneqarsinnaanera imaluunniit atorfirmut allamut nuutsitaasinnaanera pillugit, pisuunngitsooratarsinnaaneq pillugu tunngavissiat innimigalugit. Tjenestemandit pillugit inatsit nalinginnaasumillu pisortani sulisunik aqutsisinermut pisinnaatitaaffiit tamarmik periarfissiipput, pisortani sulisitsisup taamatut alloriaateqarsinnaanerani.

Immikkoortoq 30, imm. 9-mi naqissuserneqarpoq, naalagaaffiup nammineerluni aalajangersaaffigissagaa pineqaatissinneqarsinnaannginnissamut patsissat imaluunniit inatsisitigut tunngavissat allat iliuutsip qanoq inatsisinik eqquutsitsitigisuunera pillugu. Assersuutigalugu imatut pisoqarsinnaavoq, naalagaaffik pillagasannortitsiniarluni suliniuteqanngitsoorsinnaasoq *small facilitation payments*-imik akiliuteqartitsinikkut, tamanna nunap

²² Isumaliutissiisut nr. 1442 2004 Kallaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu, qupp. 1022.

pineqartup immikkoortuani ileqquliussatut akuerisaappat²³. Tamanna FNKK-mut akერიუსუტუ isigineqassanngilaq. FNKK-mut akერიუსუმიკ Europami pinerluutillit suliarineqartarnerat pillugu isumaqatigiissummi²⁴ taamatut akiliuteqartarneq pineqaatissiisutaasariaqartutut paasineqartarpoq²⁵. Nunani allani *facilitation payment* pinerluttulerinermut inatsit malillugu tamatigut pinerlunnertut isigineqartanngikkaluarpalluunnit imaattariaqanngilaq Kalaallit Nunaanni oqartussaasunit aamma tamanna akuersaarneqassasoq. Naalagaaffik isumaqatigiissummit sakkortunerusumik aalajangersaasinnaatitaavoq, aammalu pitsaaliuineramik suliniutinik allanik pilersitsisinnaalluni, assersuutigalugu pisortani atorfillit maleruagassiuunerisigut, ilanngullugit Namminersolutik Oqartussat suliffeqarfiutaanni atorfillit.

Immikkoortut tigusigallarneq arsaarinninnerlu (immikkoortoq 31) aammalu ilisimannittunik, immikkut paasisimasalinnik pinerluffigineqarsimasunillu illersuineq (immikkoortoq 32) pillugit anner-tunerusumik isumaliutissiisutaasariaqanngillat, taakku pinerluttulerinermi inatsimmi inatsisinillu atuutsitsinermut inatsimmi aalajangersaavigineqareemata. Taamaattoq eqqaaneqarsinnaavoq, isumaqatigiissummi periarfissiisutigineramat naalagaaffiup ilisimannittunik illersuiniarluni aaqjissuussinermik pilersitsisinnaanera, tak. immikkoortoq 32, imm. 2(a) aamma 3. Kalaallit Nunaanni aaqjissuussinermik taama ittumik pilersitsisoqarsimaneramik ersittoqanngilaq, kisianni Danmarkimi taama ittumik peqarpoq.

INNERSUUSSUT

- Periarfissineqassasoq ilisimannittunik illersuiniarluni aaqjissuussinermik pilersitsisoqarsinnaanera

Whistleblower-inik illersuineq (immikkoortoq 33) ilaannakortumik pkt. 3.2-p ataani allaaserineqarpoq. Illersuineq aamma namminersortuni atorfillinnut atuutsittariaqarpoq. Naak atorfillit pillugit inatsit isumaqatigiissutillu tunngavissaqanngitsumik

²³ Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip piareersaataasumik suliarineqarnerani § 38-imi imatut allasimavoq: "Naak pinerluttuliutit assigigaluaraa nunani allani atorfillinnik il.il. akiliilluni peqquserlutsitsiniraanni soorlu aamma Kalaallit Nunaanni, Savalimmiuni Danmarkimilu atorfillinik akiliilluni peqquserlutsitsiniraanni alaannarneqarsinnaanngilaq naalagaaffiit arlaanni immikkorluinnaq ittumik ileqqoqarnerup atuussinnaanera tunissutit ilaat pissusiusunut naleqqiullugit pinerluttulionertut isigineqassanatik taamaaliorneq inatsisinik unioqqutitsinerunngimmat, naak tunissuteqartoqaraluartoq naalagaaffinni allani atorfillik pineqartoq pisussaanerminut akერიუსუმიკ iliuuseqartinniarlugu. Taamaannersoq pisimasunut ataasiakkaanut tunngatillugu isummerfigisariaqarpoq, tassunga ilanngullugu tunissuteqarnikkut siunertarisAQ isummerfigalugu." (takuuk Isumaliutissiisut 1442/2004 Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfik Pillugu Isumaliutissiisut, qupp. 2503).

²⁴ Europami peqquserlulluni iluanaarniartarnermik pillaatissiisarneq pillugu isumaqatigiissut 27. januar 1999-meersoq Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuunngilaq.

²⁵ Takuuk Criminal Law Convention on Corruption, Explanatory Report, para. 37-39.

soraarsitaasimagaanni taarsiivigineqarnissamik periarfissiigaluartut, illersuineq taama ittoq naammanngitsutut isumaqarfiginartarpoq. Tassami soraarsitsinermut atorfillip suliffimminut tatiginartumik pissusilersortussaataitaneranut tunngasoq peqqutaatinneqarsinnaavoq, aammalu taarsiissutit tunngavissaqanngitsumik soraarsitsinermik matussusiisussaagaluarlutik soraarsineqartup atorfineqqissinnaaneranik qaqutiguinnaq periarfissaqarnermik kinguneqartarput, aammattaarlu kikkut tamarmik isumaqatigiissutitigit imaluunnit Kalaallit Nunaata atorfillit pillugit inatsisaatigit illersugaanngillat²⁶. Isumaqatigiissutit immikkoortoq 33-iani atorfillinnaanngitsut aammali kikkulluunnit oqartussaqaarfinnut piginnaanilikkanut peqquserlulluni iluanaarniartarqarsimaneramik nalunaarutiginnittut pineqarput. Tunngaviatigit taakku aamma avataanit siunnersortaaasinaapput, atorfillivunngikkaluarlutik isumaqatigiissusiarisaminik atorunnaarsitsivigineqartut.

INNERSUUSSUT

- Whistleblowerit akiniavigineqaqqunagit illersorneqarnerat innunat tamanut oqartussaasunut pisinnaaffiligaasunut peqquserlulluni iluanaarniartarqarneramik nalunaaruteqartunut atuutissasoq.

Peqquserlulluni iluanaarniarnernik kinguneqartitsineq (immikkoortoq 34) aamma **taarsiivigineqarsinnaanermut periarfissaq** (immikkoortoq 35) Kalaallit Nunaanni inatsisiliunneqarnikuupput. Isumaqatigiissutit, ilaatillugit suliassat, neqeroruteqartitsinikkut ajugaassutaasimasut, kisiannili ajugaasunit peqquserlulluni iluanaarniarneq sakkugineqarsimappat, atuutussaannngitsutut nalunaarutigineqarsinnaapput, imaluunnit taarsiisuteqartitsineq periarfissaasinnaavoq pisimasumik eqqartuussivilersuussinikkut. Aamma suliariumannittussarsiuussisarnermut maalaaruteqartarfiup inatsisinik unioqqutitsisumik aalajangiinerit suliariumannittussarsiuussinerluunnit atorunnaarsinnaavaa imaluunnit neqeroortitsisoq peqqusinnaavaat suliariumannittussarsiuussinermik inatsisinik maleruasuunngortitsissasoq imaluunnit maalaarutaasimasup aalajangiiffigineqarnissaata tungaanut kinguartitsisoqarnissaanik peqqusisoqarsinnaalluni²⁷.

Isummaqatigiissummiisaaq piumasaqaatigineqartoq, naalagaaffiup qulakkiissagaa ataatsimik arlarinnilluunnit **oqartussa-qarfinnik imaluunnit inunnik immikkut peqquserlulluni iluanaarniartarnermik pitsaaliuineramik ilisimasalinnik** ina-

²⁶ Assersuutigalugu taanna inuusuttunut 18-it inorlugit ukiulinnut imaluunnit innunat atorfilliusutut taaguummik atuisinnaanngitsunut atuutinngilaq, tak. Sulisitsisut aamma atorfillit akornanni inatsisitigit pissutsit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 29. november 2013-meersumi § 1.

²⁷ Takuuk Sanartornermi neqeroruteqartitsisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 2. december 2009-meersumi kingusinnerusukkut allaannguteqarfiusumi § 30.

tsisinik atuutsitsiniarnermut sakkussalinnik peqartoqarnisaa (immikkoortoq 36). Tamatuminnga isumaginnittussaq tunngaviatigut SØK-iusariaqassaaq²⁸, pinerluttulerinermut eqqartuussiveqarnermullu tunngasut nunaatsinnit akisuusaafigineqalinngikkallartillugit.

Naalagaaffiup kaammattuutigissavaa, inuit peqquserulluni iluanaarniarnermut akuusimasut **oqartussaqaarfinnik inatsisinik atuutsitsiniartunik suleqatiginnikkumanissaat** (immikkoortoq 37). Naalagaaffik iluaqutiginiarsinnaasaminik arlalinnik isumaliuteqarsinnaavoq, soorlu qajassuussinissamut pissutaasinnaasut, unnerluutigineqarsinnaannginneq il.il.. Pinerluttulerinermut inatsisip § 123-ia periarfissiivoq annikinnerusumik pineqaatissiisinaanermut imaluunniit pineqaatissiinnginnissamut. Kalaallit Nunaata inatsisaani unnerluutigineqarsinnaannginnermik periarfissiisumik aalajangersagaqannginnera isumaqatigiissutip piumasaqaataanut sanioqqutitsinerussanngilaq.

Pisortat oqartussaqaarfiisa akornanni aamma pisortani oqartussaqaarfiit suliffeqarfiillu namminersortat akornanni suleqatigiinneq (immikkoortoq 38 aamma 39) qulakkeerneqassaaq nalinginnaasumik ingerlatsinermit tunngavioq aqquutigalugu, tassalu pisortani atorfilik unioqutitsinermit qullersarisaminut nalunaartussaataammat. Aammattaaq aqutsisoqarfik aqutsisoqarfimmit allamit qinuigineqarni naapertorlugu tassunga paasisutissamik ingerlatitseqqiissaaq, tamanna aqutsisoqarfiup suliaanut imaluunniit aqutsisoqarfiup aalajangigassaanut pingaaruteqarpat, tak. suliassat suliarineqartarneri pillugit inatsimmi § 32²⁹.

Namminersortumik inuussutissarsiutillit pisortanilu oqartussaqaarfiit akornanni suleqatigiinnerup qanoq ittuunera peqquserulluni iluanaarnerup pitsaaliorneqarneranut, paasineqarneranut inatsisitigullu malersorneqarneranut annertuumik pingaaruteqarpoq. Ilimagisariaqarpoq pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaneq pillugu inatsisip misissuisussaataaneq malunnarunnaarsaanermillu allattoqarfimmut nalunaaruteqartussaataaneq pillugit malittarisassartai isumaqatigiissummik malititsisuunissamut naammattut. Aammattaaq *kukkunersiuisut naalagaaffimmit akuerisat nalunaarsorneqarsimasullu pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilernera pillugu peqqussum-*

mi § 10, imm. 5-imi³⁰ aalajangerneqarpoq, kukkunersiuisoq SØK-mut nalunaaruteqartussaataasooq aningaasatigut pinerluuteqartoqarneranik paasinnikkuni.

Immikkoortoq 40 **aningaaseriviup isertuussisarneranut** tunngavoq, tassami aningaaseriviup isertuussisarnera peqquserulluni iluanaarniarsimanerup misissuifigineqarneranut akornusiisinaavoq. Inatsisinik atorfitsineq pillugu inatsisip § 420-ata eqqartuussiveqarfiup suliffeqarfimmik inunniluunniit naalakkiiisuteqarsinnneranut tunngasup aningaaserivimmit isertuussisarneq illikartippaa, taannami naapertorlugu inuk pasisaanngitsoq eqqartuussiveqarfimmit piuffigineqarsinnaavoq atugassat takutissallugit tunniutissallugilluunniit. Pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaanermut inatsisip § 22-iatigut inuit nipangius-sisussaataanerit atorunnaartinneqarsinnaavoq, paasisutissat ajunngitsumik siunertaqarluni tunniunneqarpat. Taamaattumik malittarisassat Kalaallit Nunaanni atuuttut isumaqatigiissummik eqquutsitsisuusutut isigineqarput.

Immikkoortoq 41-mi pineqarput nunat allat **pillaatissimasut allattorsimaffiutaannik** atuinerat. Naalagaaffiup inuup pinerluttuliorsimasorisap nunami allami siusinnerusukkut eqqartuussaasimanera iluaqutiginiarsinnaavaa, tassani paasisutissaatigineqartut pinerluttuliorsimanermik eqqartuussitigoortitsinermit atorsinnaajumallugit. Naak pinerluttulerinermut inatsimmi § 121-mi, pineqaatissiisummik annertussusiliinissamut tunngasumi, erseqqissumik oqaatigineqanngikkaluortoq ilimagineqarsinnaavoq, eqqartuussinermit siusinnerusukkut pineqaatissiisutaasimasut, aamma nunani allani, nalilersuinermit ilaatinneqarsinnaasut³¹.

5.3 INATSISIT ATUUTSINNEQARFIAT

Immikkoortoq 42-mi sammineqarput iliuitsit isumaqatigiissummi pineqartut pillugit pillaateqartitsisinaasutut oqartussaqaarfik imaluunniit inatsisit atorinneqarfissaannik aalajangiisarfik. Tassa imaappoq, naalagaaffik iliuitsinik taama ittunik eqqartuussitigoortitsisinaapput. Pinerluttulerinermi inatsimmi §§ 4-7 inatsisit atuutsinneqarfiannut tunngasut annertunerpaartaatigut isumaqatigiissutip piumasaqaataanik naammassinnittuunerat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

²⁸ Aamma takukkit pkt. 3.2-p ataani oqaaseqaatigineqartut.

²⁹ Takuuk Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 8, 13. juni 1994-meersoq.

³⁰ Peqqussut nr. 623, 23. juni 2008-meersoq.

³¹ Aamma takuuk Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfik Pillugu Isumaliutissiisut 1442/2004, qupp. 2532.

6. NUNANIK ALLANIK SULEQATEQARNEQ

Isumaqatigiissutip kapitali IV-ianiipput aalajangersakkat pinerluttulerinermi nunat assigiinngitsut suleqatigiinneranni pissutsit assigiinngitsut pillugit (immikkoortoq 44-50). Tamatuma sania-tigut naalagaaffiit isumaliutigissavaat apeqquutit innunat allaffis-sornermulluunnit tunngasut, peqquserlulluni iluanaarniarnermut attuumassuteqartut, pillugit misissuineri eqqartuussisutigoor-titsinerilu imminnut ikiorsertassanerlutik (immikkoortoq 43).

Immikkoortut 44-50 tunniussinerut tunngapput; eqqartuussa-nik nuussinerit, inatsisitigut siunnersoqatigiinneq, politiiunat su-liassiissutaasimasumik nuussineq, inatsisinik atoritsiniarneq pillugu suleqatigiinneq, misissueqatigiinneq immikkullu misis-sueriaatsit.

Aalajangersakkani pineqartut suliarineqarneri annertunerpaar-taatigut naalagaaffimmit akisussaaffigineqarput, taamaattumillu isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqanissaa-ni aalajangersakkat ataasiakkaat Kalaallit Nunaanni oqartussa-qarfinnut qanoq sunniteqassanersut nalilersuiffigissallugit naleqqutissanngilaq. Soorunami inatsisinik allannguisoqartari-aqassagaluarpas Kalaallit Nunaannit isummerfigineqartussaas-sapput. Ilimagineqartariaqarporli inatsisinik atoritsineq pillugu inatsimmi malittarisassat atuuttut; nunat killeqarfii akimorlugit misissuineri ikiorseeriaatsit innunillu tunniussisinnissaq pillugu malittarisassat (tunniussinissaq pillugu inatsit)³² annerusumik allanguiffigineqarnaviangitsut. Aamma isumaqatigiissummi arlariinnik aalajangersagaqarpoq, taakku malillugit naalagaaffi-

³² Inatsit allannguuteqartitsisarnerit ilanngullugit katitigaq nr. 833, 25. august 2005-meersoq, kingusinnerusukkut allaannguuteqartinni-koq tunngaviutillugu inatsit nr. 249, 9. juni 1967-meersoq inatsisinik unioqqutitsisunik tunniussisarneq pillugu, taanna inatsisinik unioqqutit-sisunik tunniussisarneq pillugu Europami isumaqatigiissummik 13. de-cember 1957-meersumik piviusunngortitsisusoq.

up isumaliutigissavaa nunap allap imaluunnit nunat arlallit allat isumaqatigiissuteqarfiginerisigut allatulluunnit nunanik allanik isumaqatigiissuteqarnikkut inatsisitigut siunnersuineq, inatsisi-nik malitsisineq misissueriaatsillu immikkut ittut pillugit suleqa-teqassanerlutik.

Taamaakkaluortoq isumaliutigineqarsinnaavoq, qanoq ililluni isu-maqatigiissutip piunasaqaataa una naammassinarusussaner-lugu, naalagaaffiit isumaqatigiissummut peqataasut tamarmik im-mikkut qitiusumik oqartussaqaarfimmik toqqaassasut, taassuma suliasarissallugu pisinnaatitaaffigissallugulu inatsisitigut siun-nersoqatigiinnissamik qinnuteqaatinik tigusaqarnissaq taakkunin-galu naammassinnilluni imaaluunnit oqartussaqaarfinnut pigin-naanilikkanut allanut naammassineqqaqullugit ingerlateqqissal-lugit, tak. immikkoortoq 46, imm. 13. Ullumikkut Inatsisinik Ator-titsinerimut Ministeriaqarfik/Justistministeriet taamatut qitiusumik aqutsisoqarfiuvoq, tamannalu aamma isumaqatigiissut Kalaal-lit Nunaannut atuutilersinneqasappat periarfissaassaaq, min-nerunngitsumik inatsisitigut siunnersuineq pinerluuttulerinermut tunngassuteqarmat. Kisiannili imaassinnaavoq Kalaallit Nunaan-ni oqartussaqaarfiit apeqquuteqaatinut akissuteqartartussaassasut, Inatsisinik Atortitsinerimut Ministeriaqarfik aqqutigalugu.

Aalajangersakkat ilai Palermomi isumaqatigiissummiittunut as-singupput. Assersuutigalugu immikkoortoq 46-p inatsisitigut ikior-sisarnermut tunngasup annertunerpaartaatigut Palermomi isu-maqatigiissummi immikkoortoq 18 assigaa; aamma immikkoortoq 50 misissueriaatsinut immikkut ittunut tunngasoq Palermomilu isumaqatigiissummi immikkoortoq 20 assigiipput. Naak misis-suineq manna FNKK Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqasappat suliniutigineqartariaqartunik nalilersuinerugaluortoq, aamma soorlu kapitali 2-mi eqqaaneqartoq isumaliutigineqarsinnaagalua-roq, Palermomi isumaqatigiissut aamma ilanngulluni Kalaallit Nunaannut atuutilersittariaqannginnersoq.

7. PIGISANIK NALILINNIK UTERTITSINEQ

Isumaqatigiissutip kapitalit V-ianni immikkoortut 51 – 59 tassapput aalajangersakkat assigiinngitsut pigisanik nalilinnik utertitsinermut tunngasut. Tamanna isumaqatigiissummut tunngaviuvoq pingaarutilik, naalagaaffillu pisussaapput sapinngisamik annertunerpaamik suleqatigiissallutik ikioqatigiissallutillu (immikkoortoq 51).

Immikkoortuni 52-59 allaaserineqarpoq naalagaaffik sutigut aaqqiissuteqassanersoq imaluunni aaqqiissuteqarnissaminik isumaliuteqassanersoq.

Immikkoortoq 52 pinerlunnikkut aningaasarsianik nuussisarnermik pitsaaliuinissamut paasinnittarnissamullu tunngavoq. Aalajangersagaq taanna pingaartumik aningaaserivinnut sammitinneqarpoq, naalagaaffillu pinngitsoortinniartussaavaa aningaaserivinnik illutaqanngitsunik pilersitsisoqarnissaa, taakku aningaaserivittut suliffeqarfissuarmut malittarisassiuunneqareersumut atanngippata. Malittarisassat taakku pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaaneq pillugu inatsisip kinaassutsimik/suussutsimik uppernarsaateqarnissamik aamma sukannernerusumik kinaassutsimik/suussutsimik uppernarsaateqarnissamik aalajangersagaasa ataaniipput³³.

Pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaanermut inatsit aamma piumasaqaatitaqarpoq, suliffeqarfiit inuillu inatsimmi pineqartut sullitamik kikkuumeri pillugit iluminni atugasaminik naammattunik allaasimasunik maleruagassiussasut. Tamatuma malittarisassiuunnissaa Akileraartarnermut Aqut-sisoqarfimmit aamma Aningaasanik Nakkutillisoqarfimmit/Finanstilsynimit isumagineqarsinnaavoq, soorluttaaq naatsorsuutigisariaqartoq aamma taakku najoqqutassartaannik ilitersuutitaannillu suliaqarsinnaasut. *Aningaasalersuinermik ingerlatsineq pillugu inatsisit* tungavigalugit aningaasalersuinermik ingerlatsivik Kalaallit Nunaanni qitiusumik allaffeqassallunilu

³³ Pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaasaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat aamma Aningaasanik peqquserluutinik malunnarunnaarsaasaneq pinerliiniarnemillu aningaasalersuisarneq pinaveersimatiniarlugit iliuuserisassat pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilernissaa pillugu peqqussut taakkuninnga piumasaqaatitaqarput.

tassani angerlarsimaffeqassaaq akuersissullu tunniunneqarsimasoq utertinneqarsinnaavoq qaammatit arfinillit sinnerlugit aningaasalersuinermik ingerlatsisoqarsimangikkaangat, taamaattumillu naatsorsuutigineqarsinnaavoq inatsisip taassuma piunngitsunik suliffeqalersinnaanera pinngitsoortissinnaassaga³⁴. Taamalilluni isumaqatigiissutip piumasaqaatai immikkoortoq 52, imm. 1-4-miittut naammassineqartutut oqaatigisariaqarput.

Immikkoortoq 52, imm. 5-6 malillugit naalagaaffiup isumaliutigissavaa pisortani atorfillit aningaasatigut inissisimanertik nunanilu allani kontotik pillugit paasissutissiisussaaitaanissaat pillugu malittarisassanik atuutilersitsissanerluni. Tamannali piumasaqaatiunngilaq, taamaallaalli naalagaaffimmit, Kalaallit Nunaanniillu, isumaliutersuutigineqartussaalluni.

Immikkoortoq 53 pigisanik nalilinnik toqqaannartumik utertsisarinnissamik aaqqiissuusaqarnissaanut tunngavoq. Tamatumani pineqarneruvoq periarfissineqassasoq, nalagaaffiup allap pigisanik nalilinnik utertitsivigineqarnissaminik piumasaqarsinnaanissaa. Naatsorsuutigisariaqarpoq Kalaallit Nunaanni tamanna eqqartuussiviit aqqutigalugit periarfissaareersoq.

Immikkoortoq 54 naapertorlugu naalagaaffik pigisanik nalilinnik utertitsineq pillugu aaqqiissuusaqassaaq, nunat assigiinngitsut arsaarinnittarneq assigisaalluunni pillugit suleqatigiinnerisigut. Naalagaaffik pisariaqartutigit aaqqiissuteqassaaq, inatsisitigit siunnersoqatigiittoqarsinnaalersillugu nunap allap eqqartuussivianit arsaarinninnissamik aalajangiineq imaluunni aningaasaatit mattunneqarnissaannik tiggummineqarallarnissaannilluunni aalajangiineq piviusunnigortinneqarsinnaaqqullugu. Taamatuttaaq naalagaaffiup naalagaaffik alla ikiuteqqullugu qinnuigisinnaasariaqarpaa arsaarinninnissaaq, aningaasaatit mattussineq tiggumminikkallarnissarlunni pillugit. Apeqqutit nunani allani pineqaatissiisutit il.il. aalajangiinerit piviusunnigortinneqarnissaannut tunngasut *Namminersorneq pillugu*

³⁴ Takuuk peqqussut nr. 838, 14. august 2012-meersoq aningaasalersuinermik ingerlatsineq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnera pillugu § 14, imm. 1, nr. 7 aamm 224, imm. 1, nr. 4.

inatsisit naapertorlugit *pinerluttunik isumaginnittoqarfiup* suliasaqarfiinut ilaapput³⁵, suli Namminersorlutik Oqartussanit akissusaaffigineqalinngitsut.

Pisariaqartinneqarpassippoq nalilersussallugu, malittarisassani Kalaallit Nunaannut atuuttuni immikkoortoq 54-imi pineqartut tamarmik aalajangersaaffigineqarsimanersut. *Nunani allani pillaatisiamik il.il. piviusunngortitsineq pillugu inatsit* peqqussutigut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuunngilaq. Akerlianik *pillaatisianik piviusunngortitsineq pillugu Finlandimik, Islandimik, Norgemik aamma Sverigemik suleqateqarneq pillugu inatsit* Kalaallit Nunaanni atuutsinneqarpoq. Taamaattumik ersernerluppoq nunani allani arsaarinnissamik aalajangiussaq Kalaallit Nunaanni naammassineqarsinnaanersoq.

Aammattaq ersernerluppoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussivini akuerineqarsinnaanersoq, nunat allat eqqartuussivini qinnuigineqarunik naalagaaffimmi pineqartumi politilersuussinermut atatillugu Kalaallit Nunaanni suliap misissorneqarneranut atatumik pinngitsaalliissummik akuliunnissamut, soorlu arsaarinnissuteqarallarnermik. Taamaattoq Europami isumaqatigiissut 20. april 1959-meersoq politiiinut suliakkiissutaasimasut pillugit inatsisitigut siunnersoqatigiitarnaq pillugu aamma Kalaallit Nunaannut atuuppoq, kisianni eqqartuussiveqarneq pillugu inatsit toqqaannartumik piginnaatitsinngilaq nunani allani eqqartuussivinni aalajangikkanik naammassinnissinnaanermut.

INNERSUUSSUT

- Nalilersuusiorfigineqassasoq, nunani allani eqqartuussivini arsaarinnissamik pinngitsaalliissutaasumillu politit misissuineranut atatillugu akuliteqqusissutit Kalaallit Nunaanni naammassineqarsinnaanersut.

Immikkoortoq 55-imi taamaallaat pineqarput nunat assigiinngitsut akornanni arsaarinnineq, arsaarinnikkallarneq il.il pillugit suleqatigiinnermi suliat ingerlanneqarnissaannut najoqqutassat, imaassalluni naalagaaffimmi qinnuteqarfigineqartumi piginnaanilikkamik oqartussaqaarfiit taakkuussasut qinnuteqaammik suliarinnittussat, soorluttaq qinnuteqaat sunik imaqartinneqassanersoq qanorlu ilusilersugaassanersoq piumasaqaatigineqarsinnaasoq. Aalajangersakkap malitsigisaanik Kalaallit Nunaanni inatsisinik annerusumik allannguisoqartariaqarnissaa ilimanangilaq.

Immikkoortoq 56-imi pineqarpoq nunani allani oqartussaqaarfinik immikkut ittumik suleqateqarneq; tassani pineqarluni pinerlunnikkut iluanaarutit pillugit naalagaaffimmi oqartussaqaarfiimmit naalagaaffimmi allami oqartussaqaarfiimmut paasisutissanik ingerlatitseqqiisarneq. Kalaallit Nunaannut piumasaqaataasusaq tassaassaaq, Kalaallit Nunaat suliniuteqassasoq tamatuma periarfissaalernissaa anguniarlugu, aammalu tamanna taamaal-

laat pisassanngitsoq nunat allat oqartussaqaarfiarit qinnuigineqarnerup kinguneranik, kisiannili aamma nammineerluni iliuuseqarnikkut paasisutissanik taama ittunik oqartussaqaarfiimmut pineqartumut nassiussinikkut.

Kalaallit Nunaanni pissutsit tunngavigalugit taamatut paasisutissanik paarlaasseqatigiinnermi suliat ingerlanneqartarnerat pillugu inatsimmi kapitali 8 nipangiussisussaassusermut tunngasoq attuuttussaasinnaavoq. Suliat ingerlanneqartarnerat pillugit inatsimmi § 28-p (inatsisissatut siunersuutigineqaaqqaar-mat § 27-iusimasoq) ingerlatsinermi oqartussaqaarfiimmut allamut paasisutissanik ingerlatitseqqiisarneq pillugu nassuiaati-taani allassimavoq, nunanni allani oqartussaqaarfiimmut ingerlatitseqqineq aalajangersakkap avataaniittoq. Taamaattumik ima paasisariaassaaq, nunai allani oqartussaqaarfiimmut ingerlatitseqqineermi toqqammavineqassammata nalinginnaasumik nipa-angiussisussaataitanermik pillugu aalajangersakkat suliat ingerlanneqartarnerat pillugit inatsimmi § 27-imiittut aamma pinerluttulerinermi inatsimmi §§ 50-54-miittut. Paasisutissanik taama ittunik nunani allani oqartussaqaarfiimmut ingerlatsitseqqineq pisumi tassanerpiaq pissusissamisooruusinnaavoq taamaattumillu nipangiussassaataitanermik unioqqutitsinani. Taamaalluni Kalaallit Nunaanni inatsiseqarneq isumaqatigiissutip piumasaqaataanik naammassinnissamut akornutissisussatut isigineqarsinnaanngilaq.

Immikkoortoq 57-imi aalajangerneqarpoq, naalagaaffiit ataasiakkaarlutik pigisat nalillit arsaarinnissutaasimasut utertissinnaanerat, atorneqaqqissinnanerallu qulakkeersinnaassagaat. Tamanna imatut paasineqassaaq, Kalaallit Nunaanni inatsiseqarneq imatut aaqqissugaassammatt, pisussaaffimmik tamatumingga equutsitsisinnalersillugu. Kalaallit Nunaanni arsaarinnissuteqarnissamik pineqaatissiisoqarpat, tak. pinerluttuleriner-mi inatsimmi kapitali 37, arsaarinnissutaasut tunngaviatigut naalagaaffimmut/nunap karsianut tussapput. Naatsorsuutigisariaqarpoq naalagaaffimmit taarsiivigineqarnissamik qinnuteqartoqassagalarpat, tamanna arsaarinnissutaasunit matussuserneqarsinnaassasoq, taamaattumillu arsaarinnissutit naalagaaffimmut tassunga tunniunneqarsinnaassallutik. Tamanna pinerluttulerinermi inatsisip § 169-iata malitsigivaa. Kisianni erseqqivinnngilaq, Kalaallit Nunaanni inatsisit atuuttut tamatigut pisuusutit nalillit arsaarinnissutaasimasut naalagaaffimmut allamut nuunneqarnissaannik periarfissaqartitsinersut, taamaaliornissaq Kalaallit Nunaannit nunamilluunniit allamit aalajangerneqarsimagaluarpuunniit. Tikkuarneqarsinnaavoq, oqaatigineqareersutut *nunani allani pillaatisiamik il.il. piviusunngortitsisineq pillugu inatsit* peqqussutikkut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuunngimmat taamaattumillu aamma taassuma arsaarinnittarneq pillugu aalajangersagartai.

INNERSUUSSUT

- Naliliiffigineqassasoq, pigisanik nalilinnik arsaarinnissutit tamatigut naalagaaffimmut allanut tunniunneqarsinnaanersut.

³⁵ Inatsit nr. 473, 12. juni 2009-meersoq.

Immikkoortoq 58-imi sammeneqarpoq naalagaaffiit ataasiakkaat pisussaaffigigaat isumaliutigissallugu aningaasanut tunngasunik isertortumik paasiniaasarneq pillugu oqartussaqaarfimmik pilersitsissanerlutik, taassuma akisussaaffigissallugu pasinartumik aningaasanik ingerlatisinerit pillugit nalunaarutinik tigusi-sarnissaq, paasiniaaqqissaartarnissaq aammalu oqartussaqaarfinnut eqqortunut ingerlatitseqqiisarnissaq. SØK-imi pinerlunnikkut aningaarsianik malunnaarunnaarsaanermik allattoqarfik pisussaaffimmik tamatuminnga naammassinninnertut oqaatigineqarsinnaavoq.

Immikkoortoq 59-imi taamaallaat pineqarpoq naalagaaffiit ataasiakkaat pisussaaffeqartut isumaliutigissallugu nunamik allamik nunanilluunniit arlariinnik isumaqatigiissuteqarnikkut imaluunniit isumaqatiginerisut nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnerup nukittorsarniarnissaanut, tamanna naammassineqassalluni pisanik nalilinnik utertitsinissaq pillugu kapitali tunngavigalugu. Tamatumunnga tunngatillugu Kalaallit Nunaanni isumaliutigineqarsinnaavoq, nunat assigiinngitsut akornanni isumaqatigiissuteqarnersoq, nunat arlariit akornanni imaluunniit nunat marluk akornanni, Danmarkimit peqataaffigineqartunik, aamma Kalaallit Nunaat ilanngullugu atuuttussanngortinneqarsinnaasunik.

8. TEKNIKKIKKUT IKIUNEQ AAMMA PAASIS-SUTISSANIK PAARLAASSEQATIGIINNEQ

Isumaqatigiissummi kapitali VI-imiipput immikkoortut 60-63. Immikkoortoq 60 tunngassuteqarpoq naalagaaffiup pisuussaaneranut pisariaqartitsineq naapertorlugu sulisorisanut, peqquserlulluni iluanaarniartarnerup pitsaaliorneqarnissaanik akiorneqarnissaanillu akisussaaffilinnut, ilinniusianik immikkut ittunik pilersitsissalluni, ineriartortitsissalluni imaluunniit pitsanngorsaassalluni. Aalajangersakkami aamma tamatuma qanoq piviusunngortinneqarsinnaanera arlalitsigut siunersuusiortigineqarpoq. Taamaallluni naalagaaffik aalajangersimaqqissaartunik iliuuseqartussaataannigilaq, kisianni taamaakkaluatoq nalinginnaasumik pisussaaffeqarpoq iliuuseqassalluni, isumaqatigiissutip sunniuteqarluartumik eqquutsinnissaa anguniarlugu. Nalinginnaasumik apuussiffigerusutat tassangajuttarput eqqartuussiveqarfiup iluani suleqataasut, kisianni aamma akileraartarnermi oqartussaqaarfiit, pisiniartarnermik immikkoortotaqarfiit il.il. Aalajangersakkami aamma assigiinngitsutigut nunanik allanik suleqateqarnissaq kaammattuutigineqarpoq.

Immikkoortoq 61-imi kaammattuutigineqarpoq, naalagaaffiit ataasiakkaat isumaliutigissagaat, qanoq iliorluni naalagaaffiup killeqarfiisa iluini peqquserlulluni iluanaarniartarner pillugu paasisutissat katersussanerlugit, paarlaateqatigiittassanerlugit paasiniaqqissaartassanerlugillu. Taassuma iluaniippoq naalagaaffiup iluani peqquserlulluni iluanaarniartarner pillugu pilersaursiorluakkamik tulleriarluakkamillu suleriuseqarnissaq. Naak matumani kaammattuisoqaannaraluartoq, taamaattoq isumaqatigiissummik sunniuteqarluartumik naammassinnissinaanissaq ajornakusuussaaq naammassinnissamut nuna tamakkerlugu atuuttumik pilersaursummik imaluunniit iliuusisamisk, ingerlaavartumik nalilersuiffigineqartartumik, peqanngikkaanni.

Inaarutaasumik immikkoortoq 62-imi nunat tamalaat akornanni immersoqatigiinnissaq kaammattuutigineqarpoq, teknikkikkut aningaasatigullu ikiorsiisarnikkut, minnerunngitsumik nunanut siuarsarniakkanut.

9. INERNILIUSSATUT OQAASEQAATIT

Misissuinerup matuma, Naalagaaffiit Peqatigiit Peqquserlulluni iluanaarniartarner Akiorniartarlugi Isumaqatigiissutaata Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqassagaluarpat annerusumik inatsiseqarnikkut, aammali ulluinnarni suliaqarnikkut kingunerisassaanut tunngasup, takutipaa, Kalaallit Nunaannit. Aammali sammisat ilaannut tunngatillugu suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqarpoq, minnerunngitsumik eqqarsaatigalugit aqqissugaa-

nerit, Danmarkimi oqartussaqaarfinnik suleqateqarneq, politikkit ilitsersuusiullu saqqummersinneqarnikut, whistleblowerit illersugaanerit, neqeroortitsisarnermi malittarisassat, inatsisinik ataasiakkaanik nutarterisariaqarneq aammalu nunanik allanik suleqateqarnermik qulakkeerinninnissaq.

